

İman ve Küfür

Abdurrahman ABDÜLHALİK

BİRİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Allah'a gereği gibi hamdetmekte acze düşen bir kuldan, Allah'ı razı edici bir hamdle O'na hamdederim. Her ne kadar hayır varsa, ancak O'nun tevfik ve yardımıyladır. Hamdine tevfiğiyle de şükre muhtaç nimetleri yenilenir. Salat ve selam, hidayet ve rahmet imamı, insanın onu canından, çocuğundan, ebeveyninden ve insanların hepsinden çok sevmedikçe, imanı kemale ermeyeceği, öncekilerin ve sonrakilerin efendisi Hz. Muhammed'in üzerine olsun.

Müslümanların çoğunun yanında iman mefhumu küfre karışmış olup, bazı kimseler, "kafir" kelimesini, söylemesi caiz olmayan kimselere alet itlak söyler olmuşlardır. Bu durum gerçekten çok tehlikelidir. Zira Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyuruyor: "Kim, müslüman bir kardeşine -ey kafir- derse, bu söz onlardan birine rücu eder." (1)

Bunun anlamı: Kafir denilen kimse, gerçekten kafir ise, o ifade bir müslümanın gerçekten kafir olan kişi aleyhine küfürle şهادetidir.

Tekfir edilen kimse, gerçekten kafir değilse, bu hüküm o sözü söyleyene rücu eder, demektir. Bu hususta Rasûlullah (s.a.v.) Müslim'in rivayet ettiği hadiste: "Kişinin bile kendisini babasından başkasına nisbet etmesi, küfürdür. Kendisine ait olmayan bir şeyi (benim diye) iddia eden kimse bizden değildir. Kim de bir adamı öyle olmadığı halde, küfürle itham eder veya "Allah düşmanı" diye çağırırsa, o söz söyleyene rücu eder" (2) demektedir.

Bununla beraber, dilleriyle müslüman olduklarını söyledikleri halde, kendilerini küfre düşüren ameller işleyen ve müslümanların cemaatine muhalefet eden, -sözde- İslâm'a müntesib kimselerin imanına şahitlik edenleri de görmekteyiz ki, bu da çok tehlikelidir. Çünkü müslümanların arasına onlardan olmayan kimseler, bu yolla girebilirler. Faziletli kimseler ve şeriat ilmi öğrencilerinden bir çoğu bilmeden, Allah'ın kitabında failine kafir dediği ve bir müslümandan asla sadır olmaması gereken, çirkin fiilleri işleyebilirler. Ben şahsen, bu gibilerini bilmeden o tür amelleri işlerken görmüşümdür. Yaptığı şeyin küfür olduğunu, kendisine delille açıklayıp, o fiilden Allah'a tevbe etmeleri gerektiğini söylediğim zaman, hayret etmektedirler. Buna rağmen onlardan bir çoğu, o amellerden dönmektedirler.

Bunun için kolay anlaşılır muhtasar bir risalede bu çok tehlikeli meselenin açıklanmasını, üzerime vacib gördüm.

Bu meseleyi ele alırken -Allah'ın yardımıyla- onun halline layık ilmî bir üslup takip edip, o üslubdan ayrılmayacağım. Allah'tan heva ve hevesime tabi olma ve tökezlemekten beni korumasını dilerim. O, işitici ve bilicidir.

Meseleleri ele alırken, faydasız kısır üslublara; kelamı ıstıhlara ve felsefi tartışmalara asla girmeyeceğim.

Bu risale, bu çok önemli meseleleri bilmeyen bütün müslümanların istifadesi için ele alınmıştır. Allah'tan tevfik ve istikamet isterim.

3 Eylül 1973

Abdurrahman ABDÜLHALİK

İKİNCİ BASKININ ÖNSÖZÜ

Nuru ile salih işlerin tamam olduğu Allah'a hamd, salat ve selam hidayetin davetçisi Hz. Nebi (s.a.v.) olsun. Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet eder, kulu ve rasulü Muhammed'e salat ve selam ederim.

Okuyucu kardeşim! Elindeki bu kitap, b ölümlecele tekfir fitnesinin şiddetlendiği; bu sözü söyleyen kimselerin etrafında onların itikadını benimseyen kimseler, gruplar oluşturmaya başladığı günlerde yazmaya başlamıştım. Onlardan her grup, sadece kendilerinin müslüman olduğunu zannediyor; kendilerinin dışındaki kimseleri, namaz kılarken, oruç tutarken, Lailahe İllallah... diye şahadet getirirken, İslâm'a davet ederken, Allah yolunda cihad ederken, görseler de kendilerinin emirine bey'at etmedikleri ve kendi akidelerine girmedikleri için, onları küffar veya hüviyet ve dini meçhul kimseler olarak görüyorlardı. Bu gruba göre İslâm'ın hakikati, raşit halifelerin asrından kendilerinin ortaya çıkışına kadar kaybolmuş, gitmişti. İslâm'ı sadece onlar gereği gibi anlıyor ve tatbik ediyordu. Bu ümmetin geçmişleri, onu ne anlayabilmişler ve ne de tatbik edebilmişlerdir!

Şöyle diyorlardı. "Zaman Muhammed (s.a.v.)'ın İslâm'ı tebliğ ettiği ilk cahiliye haline dönmüştür."

Rasûlullah'ın, hidayet üzere olduklarını iddia eden bir topluma gönderildiği gibi, kendileri de müslüman olmadıkları halde, müslümanlık iddiasında olan kafirlerin arasından (dini yeniden tebliğ için) çıktıklarını zannediyorlardı. Allah'a hamd olsun ki bu basiretsiz cahil fitnenin kahredilip, zelil hale getirilmesinde bu risalenin büyük tesiri olmuştur.

Allah'u Teâlâ bununla İslâm'ın muasır genç neslinden bir çok kimseyi korumuş, dilediği kimseleri de hidayete erdirmiştir. İhsan ve tevfiği için Allah'a hamd olsun. İslâm'a sadece ismen müntesip olmakla yetinip, farz olan iman ve şeriâtın hükümlerini yerine getirmeyen bir çok kimseyi de yine bu kitapla Allah hidayete erdirdi; onlar dine gerçek dönüşle döndüler.

Bu kitabı ilk yazdığımdan bu yana çok önemli bir kısım daha eklemeyi ve Allah'ın beni buna muvaffak kılmasını temenni edip duruyordum. Temenni ettiğim kısım; müslümanın, müslüman kardeşine karşı takınacağı tavır mevzusu idi. Yani, müslümanlar arasındaki muvalât (2) ve kafirlerin müslümanlara karşı konumuna göre müslümanın takınacağı tavır yani; kafirlerden beri olmanın müslüman üzerindeki vücubiyetini kastediyorum. Kasedtiğim bu faslın, "el-Vera ve'l-Bera" ismiyle müstakil bir risale olarak yazılmasını, Allah'u Teâlâ müyesser kıldı. Artık bu iki risaleyi birbirine ekleyerek tek bir risale yapmanın zamanı gelmişti. Böylelikle müslüman kardeşlerime, müslümanla kafiri birbirinden ayırdetme; iman ve küfrü temyiz etme; müslümanın müslüman kardeşine yapması gereken muvalâtın nasıl ve niceliği; şirk, küfür ve bu sıfatların ehlinden beri olmanın nasıl ve niceliğinin yolu açığa kavuşmuş olacaktır. Bu önemli mevzuyu okuyuculardan mümkün olan en fazla adedin iyi anlayabilmesi için gücümün yettiği kadar kolay bir ifadeyle yazmaya gayret ettim.

Netice olarak; Allah'dan bildiğimizle bize fayda vermesini diler; bizi ve müslüman kardeşlerimizi, maharet taslayan helak olmuşların, gulâtın, ifrata gidenlerin ve sapıkların yolundan korumasını dileriz.

Hamd, alemlerin Rabb'ı Allah'adır.

Hicri 1401 Ramazan

Miladi 1981 Temmuz

Abdurrahman ABDÜLHALİK

BİRİNCİ FASIL

Mevzuya Giriş:

Kendisiyle hükmün belirginleşeceği meseleleri arz etmeden önce, ilk olarak iman ve küfür kelimelerinin medlülünü (delalet ettiği manayı) iyi anlamak gerekmektedir. Sonra, bilinen “küfürle kafirin arasını birbirinden ayırma” kaidesini sabitleştirmek zaruridir. Bunun sebebi, küfürle aleyhine hüküm vermemiz caiz olmayan kimselerden, bazen sözlü veya emeli küfür meydana gelebilir.

Allah’ın yardımıyla, okuyucu mezkur kaideyi delilleriyle ve tam açıklanmış olarak görecektir.

İMAN VE HAKİKATI

Kur’ân da veya sünnette zikredilen herhangi bir kelimenin medlülünü (delâlet ettiği manayı) anlamamız için, öncelikle o kelimenin arapça medlülünü bilmemiz, sonra Şâri’ul’Hakim’in o kelimeyi hangi durum ve şekillerde kullandığını araştırmamız gerekmektedir.

Teşri zamanının dışında; herhangi bir zaman ve herhangi bir mekanda, insanların örfünü kelimeler üzerine hakem yapmamız asla caiz değildir.

“İman” kelimesine, Allah ve Rasûlünün irade ettiği manaların dışında bir mana yükleme asla doğru değildir. Çünkü, bu ifade ile onun şer’i manasına tahdid konmuş olur.

Allah’ın kitâbında, iman lafzının kullanılış yönlerini incelediğimiz zaman o lafzın iki mihver üzere döndüğünü görürüz.

Birincisi: Tasdiktir.

İkincisi: Amel ve amele devam edip, onu terketmemektir.

İmanın Tasdik Manasına Geldiğinin Delilleri:

Allah’ın ölüleri nasıl dirilttiğini İbrahim (a.s.) görmek istediğinde, Allah ona “... **inanmadın mı?**” dedi. (İbrahim); “**Hayır (inandım), fakat kalbim itminan bulsun diye (görmek istiyorum) dedi.**” (4)

Allah Yusuf Sûresi’nde; onun kana bulanmış gömleğini ağlayarak babalarına getiren, Yusuf’un kardeşlerini hikaye ederken şöyle buyuruyor: “... **Ama biz doğru söylesekte sen bize inanmazsın.**” (5) Yani kurdun, Yusuf’u yeme haberimizde bizi tasdik edici değildir.

Yunus Sûresi’nde ise Hak Teâlâ, firavn boğulma tehlikesini görüp helak olacağını yakinen anlayınca “... Gerçekten İsrail oğullarının inandığından başka ilah olmadığına iman ettim, ben de müslümanlardanım” (6) dediğini bize hikaye etmektedir. Manası ise, İsrail oğullarının ilahını bende tastik ettim ve ona teslim oldum demektir.

(.....) filinin, mef'ûlüne iki harfi (.....) cerle teaddi ettiği açıktır, diyebilirim.

Örneğin: “.....” Allah’a iman ettim, ifadesinin manası: Allah’ın isimlerini, sıfatlarını, (kendisinin ve Rasûlü’nün haber verdiği gibi) tasdik ettim ve boyun eğdim.” Bizi Allah’a davet eden Rasûle iman ettiğimin manası ise: Rasûlün Rabbinden haber verdiği şeyleri tasdik ettim ve doğruladım demektir.

Bu ifade Allah’ın “... sen bize inanmazsın...” ayetinin manasındadır. Anlamı ise, sen bizi tasdik edip doğrulamazsın demektir. Allah (c.c.)’ın “... kavmi içinde Musa’ya yalnız genç bir kuşaktan başkası iman etmedi...” (7) ayeti de yine aynı manadadır.

Yani Hz. Musa’nın Mısır’dan çıkışı, İsrail oğullarının aziz hale gelişi ve firavnın Hz. Musa’nın eliyle helâk olmasıyla ilgili haberlerini, İsrail oğulları içinde gençlerden başkası tasdik etmedi anlamındadır.

Bu tariflerle, imanın birinci kısmı anlaşılmiş oldu. O’da Allah ve Rasûlü’nün haberlerini tasdik etmektir. Bu kısmın usullerini Rasûlullah (s.a.v.)’in, Cibril kendisine imanı sorduğunda açıklamış ve veciz bir ifadede toplamıştır. **İmân; Allah’a, Meleklerine, Kitaplarına, Rasûllerine, Ahiret gününe iman etmek ve bir de Kader’e Onun hayrına ve şerrine inanmandır,** (8) demiştir.

İmanın ikinci manasına gelince: O, amelın kendisi veya amelden asla ayrılmamaktır. Amel derken burada kasdettiğim, ilimle imanın amelidir. Yani, sahibi mümin diye isimlendirilen amellerin hepsi ve reddedip terkedeni mümin diye isimlendirilen imani ve ameli masiyetlerin hepsi.

Kıblenin Mescid-i Aksâ’dan Mescid-i Haram’a çevrilmesinden sonra müslümanların Mescid-i Haram’a doğru namaz kılmadan ölenler için, “kardeşlerimizin hali nicedir?” diyen kimselere cevap olarak Hak Teâlâ şu ayette “**Biz Rasûle uyanı, ökçesi üzere geri dönenen ayıralım diye, eskiden yöneldiğin Kabe’yi kible yaptık. Bu Allah’ın hidayet verdiği kimselerden gayrına elbette ağır gelir. Allah sizin imanınızı zayıf edecek değildir. Allah, insanlara şefkâtli ve merhâmetlidir.**” (9) buyurmuştur.

Alimler bu âyetteki (.....) “imanınızı” kelimesinin (.....) “namazınızı” manasına geldiğini söylemişlerdir. Allah sizin Beytü’l-Makdis’e doğru kıldığımız önceki namazlarınızı zâyî edecek değildir. Çünkü önce oraya teveccüh etmenizi size O emretmişti, demektir.

Rasûlullah (s.a.v.); “İman yetmiş küsur şûbedir, onun en üst derecesi Lailahe İllallah, en alt derecesi ise yoldan (geçenlere) eziyet verici şeyleri gidermektir.” (10) sözü de yine böyledir. Hadiste eziyet veren şeylerin kaldırılmasına kadar -ki, bu en küçük ameldir- İslâm’ın bütün amellerini iman diye isimlendirmiştir. Müminlerin sıfatında, bu iki manayı cemedden birçok âyet gelmiştir. Allah (c.c.) kitabında, “**Müminler onlardır ki Allah’a ve Rasûlü’ne iman ettiler, sonra şüphe etmediler. Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla savaştılar. İşte (iman sözlerinde) doğru olanlar onlardır**” (11) buyurmaktadır. Allah bu ayetle, imanın her iki kısmının manasını tahdid etmiştir. Dolayısıyla iman; Allah ve Rasûlü’nü tasdik ve bunda şüphe etmemek, Allah yolunda mal ve canlarıyla cihâd etmektir.

Şüphesiz ki cihâd, kendinden başka İslâmî amelleri de kapsamaktadır. Zira cihâd İslâmî amellerin zirvesidir. Namaz, zekat, hac, vb. farz amelleri terkeden kimse Allah yolunda cihad da edemez.

Âyetin devamındaki Allah'ın, **“İşte (iman sözlerinde) doğru olanlar onlardır.”** (12) ifâdesi, delilsiz olarak böyle bir iddia sahiplerinin olabileceğini işaret etmektedir. Oysa o gibiler, imân iddialarında yalancıdırlar. Veya onlar sahih tasavvur ile düşünmüyor; soyut dille ben de müminim demeyi iman zannediyorlar. Ayet böyle düşünen bir topluma inmiştir.

Âyetin (.....) hasr üslûbu üzere oluşu, kimin imanını anlatıldığı gibi değilse o kimse mümin değildir anlamını ifâde eder. Allah'ın kitabındaki benzerî ayetlere bakabilirsiniz.

Mesela: **“Müminler o kimselerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir, kendilerine Allah'ın ayetleri okunduğu zaman (o ayetler onların) imanlarını artırır ve (onlar) Rablerine tevekkül ederler. Namazlarını kılarlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah için) infak ederler. İşte gerçek müminler onlardır. Onlara Rab'lerinin katında dereceler, mağfîret ve tükenmez rızık vardır.”** (13) ayeti bunlardan bir tanesidir.

Kalbin ürpermesi, kalbin korkusu ve haşyeti, imanın ziyâdeleşmesi, kalbdeki tasdik, teyid ve Allah'a tevekkülün artmasıdır. Bunların hepsi mümin kalbin hissettiği manevi icâbettir. Yani, iman kalbde ismi cismi olmayan mücerret bir tasdik değildir. Aksine o, canlı cevap veren bir tasdiktir.

Sonra bunun akabinde namaz kılmak ve zekat vermek gelir. Bu ikisi iman amellerinden birer amellerdir.

“..... İşte gerçek müminler onlardır. Onlara Rab'lerinin katında dereceler, bağışlanma ve tükenmez rızık vardır.” Bu ayetden, yukarıda da ifade ettiğim gibi “.....” şeklinde yine hasr üslubu üzere gelmiştir.

Sonra Allah, **“..... işte gerçek müminler onlardır.....”** derken, bazı kimseler de gerçek olmayan batıl iman olabileceğini bildirmek için irad buyurmuştur. Bu tür iman delilden yoksun bir iddia olduğu gibi veya o hurafe ve vehimleri tasdikden ibaret olduğu için bâtıldır. Bu açıklamayla da Allah'ın kitabı ve Rasul'ünün sünnetinde zikredilen iman kelimesinin iki anlamı olduğunu anlarız.

Birincisi: Allah ve Rasûlü'nün haberlerini tasdik etmek.

İkincisi: Allah'ın emrettiği şeylere ehli tasdikın iltizam göstermesi ve onlardan ayrılmamasıdır.

Burada şöyle bir soru sorabiliriz: Sadece kalbiyle tasdik eden ve amele iltizam göstermeyen kimseye, mümin hükmünü vermemiz caiz midir? Veya diğer bir ifadeyle, Allah'ın emrettiği amelleri yapmayan ve nehyettiği şeylerden sakınmayan sadece kalbiyle Allah'dan başka ilah olmadığına şehadet getiren kimse kurtulmuş bir mümin olabilir mi?

Bu sorulara cevap aşağıdaki ifadelerde açıklığa kavuşacaktır. -İnşallah-

Kalbin tasdikiyle, boyun eğmesi arasındaki bu fasıl, kulun Allah'ın emrine teslim olmasını, mü'minden istediği fiilleri yapmasını ve gerçek hayatta ne yapıcılığı ne de gölgesi olmayan (akide) anlayışını izah etmek faslıdır. Çünkü, Allah'ın “Ey kulum, kıyamet günü denen bir yer vardır, orada ben seni amellerine göre hesaba çekeceğim, iyi işler yaparsan cennete koyacağım, kötü işler yaparsan ateşe koyacağım” dediğini işitip buna karşılık “Yâ Râb, ben kelâmını kesin tasdik ediyor ve dediğine iman ediyorum, fakat emirlerini yerine getiremeyeceğimden dolayı özür dilerim, çünkü ben tembelim” diyecek bir kimsenin varlığı aklen tasavvur edilemez. İmam İbn-i Kayyım,

bu meseleyi şöyle açıklamıştır: Bir adam, namazın vücubiyetini bilir, hayatı boyunca her gün, gündüz ve gece Allah'ın "haydin namaza" çağrısını işitir, sonra o kimse bu çağrıya bir kez olsun icâbet etmezse böyle bir kişinin imanı makbul değildir.

Kardeşlerime bu hakikatı açıklamak üzere misal veriyor ve şöyle diyorum: Ey kardeşler! Şu anda siz burada oturuyorken biri gelse ve bize, "Yangın çıktı, burası ateşle çevrildi, kaçmazsanız ateş size de yetişir ve helak olursunuz" dese, bu haberi tasdik edenlerden burada kalan olur mu? dersiniz. Yoksa herkes birden buradan çıkış ve kaçış için harekete mi geçer? Elbette hepimiz kaçış ve kurtuluş için hareket eder ve çaba harcarız. Buna karşılık aramızdan biri kalkarak yangın haberini veren kimseye "Ey Kardeş! Haberini işittik, ikazını da anladık, ancak ben yerimden kalkmak istemiyorum; çünkü ben tembelim" diyebileceğini düşünmek mümkün ve ma'kûl müdür? Eğer bu tarz bir şahıs bulunursa o, ya delidir veya habere inanmamaktadır. Yoksa, bu gibi bir haberi tasdik ettiği halde bu şekilde cevap verebilecek akıllı birinin olabileceği muhaldir.

"Kalbin imanı ve uzuvların onun gereğini yerine getirmesi", emrolunan ameli boyun bükerek ve süratle yerine getirmektir.

İman, kalbde bulunursa onun sahibinin hemen amele sarılacağı kesindir. Bu açık akli bir delildir. Mesele bu kadar açık olduktan sonra aksini savunup mücadele eden, taklidin köreltiği mukallit ve her şeyi reddeden inkarcı câhildir. Buna rağmen Rasûlullah (s.a.v.)'ın bazı hadisleri var ki, ilk bakışta onların anlamı kalbin imanı ve tasdiki ile sahibinin, müddetini sadece Allah'ın bileceği ateşli azabda kalacağı, sonra cennete gireceği ve tasdiki sebebiyle tezkibci kafirlerin ateşde kalacağı gibi ebedi kalmayacağı anlaşılır. Bu risalenin sonunda o hadisleri arz edeceğim.

Burada mühim olan, ameli terkeden kişinin ateşe müstehak olmasının isbatıdır. Yani ameli terkeden kişi, cezaya çarptırılanlar cümlesindedir.

Ateşte ebedilik meselesine gelince, o ayrı bir meseledir ve ikinci bir hakikattir. Müslümanların çoğu tarafından bunun kötü anlaşılması, onlardan bir çok taifenin farkında olmadan küfre düşmelerine en büyük etken olmuştur.

Müslüman kardeşim! Kendi kendinle ben gerçekten Allah'a iman ediyor muyum? diye tartış. Allah'ın sana farz kıldığı şeyleri yerine getirmiyorsan kendine dön ve ben gerçekten Cennet'e iman ediyor muyum? diye sor. İman ediyorsan Cennet'i kazandırıcı amelleri yapmaktan seni alıkoyan nedir? Sen gerçekten Cehennem'e inanıyor musun? Ona inanıyorsan o halde neden kendi ayağınla ona gidiyorsun? Bundan sonra sen "eşi ve benzeri olmayan" bir tek Allah'a iman ediyor musun? "İnanıyorum" diyorsan o halde neden O'nun rızasını kazanmak için çalışmıyor, O'nu gereği gibi sevmiyor ve O'nun emirlerine itaat etmiyorsun? Rasûlullah (s.a.v.), insanlardan amelsiz bir imanı isteseydi istisnasız insanların hepsi onu kabul ederlerdi. Fakat Rasûlullah (s.a.v.), o kelimeyle beraber onun gereği olan şeylerin de yerine getirilmesini istemiştir. Bundan dolayı ensardan kendisine yardım etmek ve kendisini korumak, Muhacirlerden de mallarını harcama ve hicret etmeleri için söz almıştır. Bu sözlerden biri de Allah yolunda ölmekdi. Bütün bu cihad ve sâlih amellerden sonra Rasûlullah'ın onlara vadettiği sadece Cennet'ti. Bazı zayıf iradeli kişiler, Allah yolunda bir kuruş infak etmediği ve Allah'ın dini için bir tek kelime dahi söylemediği halde rüku ve secdelerdeki az bir yorgunlukla Cennet'in kendi nasibi olduğunu mu zannediyorlar?

İman, akide ve iltizam; tasdik ve ameldir. Bunlar olmadan iman olmaz. İmanın mevzuu ve şartı:

İmanın tasdik ve amel olduğunu ve birbirinden ayrılmadığını öğrenmiştik. Bir kimsede tasdik bulunduğunda amel de bulunur, o kimsede tasdik olmazsa amel de olmaz. Bu tasdik şumûlü, onun mevzusu ve müminin tasdik etmesi gereken haberler nelerdir? Onları bilmek zorundayız. Bu tasdik, Allah ve Rasûlü'nün gaybî hususlarda haber verdiği şeylerin hepsine şamil olur. Kim Allah'ın haber verdiği şeylerden bir tanesini tekzib ederse (yalanlarsa) imanı bozulmuş olur. Bunun açıklaması, imanı bozan şeylerin izahatı yapılırken gelecektir inşallah. Müminin iman kapısından girmesi için, "Lailahe İllallah" kelimesinin şumulü altına giren gerekli esaslara inanması zorunludur.

Gerekli olan bu esaslar:

a) Kainatın yaratıcısı ve onun işlerini yürütenin diri, gücü yeten, kemal ve celal sıfatlarıyla muttasıf, noksan ve ayıp sıfatlardan münezze, bir tek ilah olduğuna; O'na, yarattıklarından hiç bir şeyin ortak olmadığına; O'nun eşinin ve çocuğunun olmadığına; O'ndan gayrının O'nun kâhhâr sıfatına boyun eğmiş ve O'nun Rububiyetini kabul etmiş olduğuna itikat etmek. -Onların melek, Rasul cin vb. olması bu hükmü asla değiştirmez.-

b) Allah'ın kainatı boş ve abes olarak yaratmadığına itikat etmek. Şüphesiz ki Allah, oyun ve abesle iştigalden münezzehtir. O'nun, kainatı yaratması bir gayeye mebnidir. Bu gaye müminlerin, Rab'lerine ibadet ve itaat etmeleridir. Rab'lerine boyun eğmeyen ve O'na iman etmeyen kafirler, O'nun rahmetinden uzaklaştırılıp, kovulmuşlardır.

c) Yarattıklarının işlerini tanzim edenin Allah olduğu, kanun koyma hakkının da sadece Allah'a ait olduğuna itikat etmek. Çünkü, var eden yaratıcı O'dur. Allah (c.c.), Araf sûresinde "..... iyi bilin ki, yaratma ve emir verme O'nundur" (14) buyuruyor.

Değilmi ki yaratan O'dur, o halde emir verme de O'nun işi olması gerekir. Bütün şekil ve teferruatıyla kanun koyma, Allah'ın hakkıdır. Allah'ın vaz ettiği hükümleri ilga ve iptal etmek, Allah'ı reddetmek ve önceki imanı bozmaktır.

d) Teşri hükümleriyle koymuş olduğu ibadetlerde ettiği ibadetlerde sadece O'na tapınmak, sadece O'na dua etmek, umut beslemek, O'na dua ederken O'nunla kendi arasında bir vasıta edinmemektir. O yakındır, işitcidir. Kendisine dua edenin duasına karşılık verir, tövbekarların tövbesini kabul eder, istiğfar edenleri sever. Kim Allah'a dua ederken ölüleri vasıta edinir ve Allah'ı bırakarak onlara dua ederse bu vasıtanın makamı ne olursa olsun bu kişi Allah'a şirk koşmaktadır.

e) Öldükten sonra dirilme, cennet, cehennem, geçmiş ümmetlerin haberlerinden Allah'ın haber verdiği hâdiseleri, gelecekle ilgili haberleri ve emsali şeyleri aklına ve kıyasına arz etmeksizin; akla ve kıyasa uygun olanı kabul, uygun olmayanı reddetmeksizin kabul ederek tasdik etmektir. Bunun sebebi, iman meselesinde aklın görevi, öncelikle Rasûlullah (s.a.v.)'in Rabbisinden naklettiği haberlerde eminliğini ve doğruluğunu bilmekle olur. Biz risaleti ve risaletin haberlerini, Rasûlün sadakatini ve eminliğini iyice bilmek için sonuna kadar araştırırız. Rasûlün doğruluğu ve eminliğine inanırsak bundan sonra onun gaybî haberlerini aklımıza ve idrakimize arz etmeden alır kabul ederiz. Çünkü akıl müşahade olunan ve vukû bulmuş şeyleri anlayabilir. Âdeten vukû bulmamış ve müşahade edilmemiş şeyleri ihtimal dışı sayar. Öyle olmasaydı kıldan ince kılıçtan keskin bir yolu anlamak ve oradan müminleri şimşek çakar gibi (bir kere göz açıp yumuncaya kadarlık bir zamanda.....) geçeceklerini tasavvur etmenin neresi makul ve kıyasa uygundur. Sonra bir kabre iki adam gömülecek, orası onlardan biri için cennet bahçelerinden bir bahçe diğeri için

ateş çukurlarından bir çukur olmasının neresi makuldür. Buna rağmen bunlar, İslâm akidesinin esaslarındandır. Bu esaslardan bir esasa muhalefet eden kimsenin imanı sayılmaz. Bu aynı zamanda “Lailahe İllallah” şهادet kelimesinin muhtevasıdır. Kelime-i şهادeti tasdik etmek de her müslümana vaciptir. Bu izahatla imanın birinci kısmının muhteviyatını öğrenmiş oluruz ki o da tasdiktir. Amelin muhteviyatı nedir, Allah ve Rasûlü’nün emirlerinin hepsine mi yoksa bir kısmına mı iltizam göstermek gereklidir? Emirlerden bir kısmına iltizam göstermek gerekir denilirse, onlar hangi türden emirlerdir? vb. sorulara doğru cevaplar vererek bunları açıklayalım.

Birincisi: Amelî her ibadette, onu tatbik etmenin iki ciheti vardır. Örneğin savaşmak> kafirlerle savaşmanın her müslümana farz olduğuna itikat etmek vaciptir. Yani hadis ve fıkıh kitaplarından bilinen şartlar çerçevesinde onlarla savaşmak, bir fert veya bir cemaata kesinleşirse onu infaz etmekte vaciptir. Bundan dolayı Rasûlullah (s.a.v.), “Kim savaşmadan veya savaşmak için kendi kendine söz vermeden ölürse münafıklıktan bir kısım üzere ölür” (15) buyurmuştur. Hadiste söz edilen kişinin kendi kendisiyle konuşması için itikadî yanısırdır; yani gerekli olan ruhi hazırlığı yapmasıdır. Allah’ın, “Hoşunuza gitmese de savaş size farz kılındı...” (16) ayetiyle her müslümanın, ümmetin bütün fertlerine cihadın farz olduğuna inanması ve savaş tahakkuk ettiğinde de savaşması farzdır.

Bu yükümlülük, sadece savaş mevzusunda olmayıp, her vacip amel için geçerlidir. Hangi mesele olursa olsun her müslümana önce o amelin kendi üzerine vücubiyetine itikat etmesi, sonra ameliyle kendi arasına şer’î bir mazeret girmediği takdirde onu fiili olarak eda etmesi vaciptir.

İbadetlerin itikadi yanını inkar etmek küfürdür. Alimler bunu “El-Cuhûd” diye isimlendiriyor ve haccın vücubiyetini inkar ederse küfre girer diyorlar.

Bunun anlamı: Gücü yettiğinde kendisine Allah’ın haccı farz kıldığına iman etmeyen kimse kafir demektir.

İkincisi: İkinci cihet olan infaz ve tatbik cihetidir. Bu bizzat ameli yerine getirmektir.

Ulema, tembellik, cimrilik ve şer’î olmayan özür sebebiyle ameli ciheti terkedip infaz etmeyen açlık meşakkatine tembellik sebebiyle tahammül etmeyip orucu terkedem; cimrilik sebebiyle haccı terkedem ve korku sebebiyle üzerine farz olan Allah yolunda savaşı terkedemlerle bu gibi amellerin vücubiyetini inkar ederek terkedem kişilerin arasını ayırmaktadırlar. Birinci kısmı isyankar, ikinci kısmıysa kafir saymaktadırlar. Ancak onlar arasında bir ibadet var ki o ibadeti tembellik sebebiyle terkedem kişi hakkında ulema ihtilaf etmişlerdir. Ahmet b. Hanbel başta olmak üzere hadiscilerden bir gurup, namazı terkedem küfrü hakkında varid olan meşhur hadisten dolayı namazı tembellik sebebiyle terk edenin küfre gireceğini söylemişlerdir.

Onların delili Rasûlullah (s.a.v.)’ın şu hadisleridir.

Bizlerle onların arasındaki ahid (17) namazdır, kim namazı terkederse kafir olur.”“Kişiyile küfür arasındaki bağ, namazı terketmektir.” (18)

Selefi Salihîn’den gelen eserlerde de “Biz, amellerden hiç bir amelin -tembellik veya şer’î olmayan özür sebebiyle- terki için küfür demiyorduk.” (19) gibi ifadeler mevcuttur.

Sahibine isyankar dedikleri namazı tamamen terkedem kişinin şer’î hiç bir özrü olamaz. Vacip olan namazı terketmekle, namazın gayrı diğer vacip amelleri terketmek arasında fark yoktur. (Bazı alimler) mezkur hadisleri tevil ederek; “namazı terkedem ifadesiyle kastedilen, onu inkar eden ve reddedemdir; onu terkedem küfrü, sahibini

İslâm milletinden çıkartıcı küfürden daha az bir küfürdür; o sadece masiyet küfrüdür” dediler.

Ancak bu meselede üzerine toz konduramayacağımız sözün doğrusu -inşallah- “Namazı tamamen terkedenin müminlerin cemaatinden olacağı tasavvur edilemez” hükmüdür. İmanın mezkur tarifini, onun akide ve amel olduğunu iyice anlayan bu anlattıklarımızı da anlayacaktır.

İbni Kayyim’in bu meseledeki ifadelerini zikretmişim. Küfür ve azab tehditlerinin kapısını çaldığı, ahiret musibetlerinin haberlerini işittiği halde onlarca icabet etmeyen kimsenin Allah’a, Cennet’e, Cehennem’e olan imanını nasıl muteber sayacağız? Sadece o, tembeldir demekle namaz kılmayan kişinin mazur olacağı aklen de mümkün değildir. Bununla beraber diğer alim ve imamlar, mezkur delile ittiba ederek namazı terkeden kişinin küfründe bir mania görmüyorlar. Ancak onlar, namazı terkedenle tevhidi inkar edenin mutlak küfürde bir tutmaktan kaçınıyorlar.

Namazı terkeden kişinin ateşe müstehak olduğunu, fakat orada kafirlerin ebedi kalacağı gibi ebedi kalmayacaklarını ifade ediyorlar.

Şöyle veya böyle namazın farz olduğuna inanmasına dayanarak namazı terkeden kişilerin geneli, imanlarını kontrol ederek onu imtihan etseler ve gerçek bir nefis muhasebesi yapsalar imani bir şeye sahip olmadıklarını anlardı elbette.

Dine mücerred intisap sebebiyle Cennet’e gireceğini ve Allah’ın azabını da -eğer onlara ulaşırsa ki, bu onlara göre zayıf bir ihtimaldir.- Sayılı günler yapan yahudi ve hıristiyanların kuruntusuna benzer yalancı bir kuruntu ile kendilerini aldattıklarını göreceklerdi. -Vallahi- Bu Allah’ın yahudiler hakkındaki şu ayetine çok benzemektedir:

“Bir de dediler ki: “Sayılı bir kaç gün dışında bize ateş dokunmayacaktır.” De ki “Allah’tan (bu hususta) bir söz mü aldınız, -şayet öyle ise Allah verdiği sözden dönmez- yoksa Allah hakkında bilmediğiniz bir şey mi söylüyorsunuz?” (10)

Namazı terkedenin durumu ile ilgili o, ateşte ebedi kalacak mı, kalmayacak mı? Şeklindeki ihtilaf devam edecektir. Öyle hale duçar olan müslüman sakit ve zayıftır. Çünkü bir dakikalık da olsa sadece ateşe girmesi ona yeterlidir. Mahşerdeki bekleme azabı, dünya seneleriyle elli bin sene ki, müminin kaçması gereken çok büyük bir hadisedir.

Namazı terkedenin küfrüne ve onun zamanını sadece Allah’ın bileceği kadar ateşte kalacağına en büyük delil, zekat vermeyen kimse için (temizleyici bir) ceza geldiği halde namaz kılmayan kimse için o cezanın gelmemesidir herhalde. Bu işin özeti, umumi manasıyla amel, iman gereğidir. Zira amel iman manasının yarısıdır.

Bir farzın farzietini, bir müstehabın müstehablığını ve bir haramın haramlığını itikat etmek, sonra o farzı işlemek veya o haramı terketmek farzdır. Alimler, namazın dışında İslâmî amellerden bir ameli terkeden kimsenin küfre nisbet edilmeyeceğinde ittifak etmişlerdir. Sadece namazı bunun dışında tutmuşlardır. Ahmet b. Hanbel, ona tabî olanlar ve seleften diğer alimler, namazı terkedeni İslâm milletinden çıkartıcı küfürle tekfir etmişlerdir.

Vacip bir amelin durumunu bu şekilde açıkladıktan sonra haram olan bir fiilin durumu da açıklığa kavuşmuş oldu. Dolayısıyla bir haramın haramlığını itikat etmekte vaciptir. İçki, zina, hırsızlık, cinayet, kitap ve sünnetle delili olup haramlığı kesin bilinen diğer haramlardan bir haramın helâl olduğuna itikât etmek kişiyi küfre

götürür. Bunlardan bir şeyi helâl yapan veya onu kendisi için helâl gören kimse müslümanların icmâsıyla kafirdir, bunda ihtilaf eden olmamıştır.

Allah'ın haram ettiği bir şeyin helal olmasını istemek, kişiyi İslâm milletinden çıkarıcı bir küfür olduğunda şüphe yoktur. Çünkü bu tutum gerçekte Allah'ın dinine ve Allah'a harb ilan etmek, Allah'ın kanun ve nizamını sefahate nisbet etmektir.

Haramı helal saymanın, küfür oluşundaki sır işte buradadır. Çünkü o durumdaki kişi gerçekte Allah'ın kanun koyuculuğuna itiraz etmektedir. Allah'ın kanun koyuculuğuna itiraz, O'nun işlerini küçük gören ve hafife alan kimselerden sadır olur. Bu da noksanlığı Allah'a nisbet etmekle küfre girmektir. Bu usûlü anlayan, Allah kendisine iblisin salt “..... çamurdan yarattığın kimseye mi secde edeceğim?” (21) dediği için rahmetinden kovulup ona lânet ettiğini de iyi anlar. Çünkü bu sözde, Allah'ın emrini hafife alma, onu küçük görme, Allah'ın hükmüne ve hikmetine itiraz vardır.

İçkide ne vardı ki Allah onu haram etti? Veya zina tabi bir iştir, ahlak, din ve geleneğin bununla ne alakası vardır? Diyen kimse iblisin (Allah'ın laneti ve gazabı onun üzerine olsun) küfrü nevi küfürdedir.

Bu tutum, kişiyi Allah'ın kendisine farz kıldığı bir emri için “yapmıyorum, emrine boyun eğmeyeceğim, bu namaz, zekat vb. şeyler de neymiş” demeye götürür.

Şüphesiz ki bu iblis örneği bir büyüklenmedir. Çünkü iblis, bir farzı yapmakla memurdu, haramı terketmekle memur değildi.

Ancak şeriatte emir ve nehiy eşittir, aralarında fark yoktur. Bir farzın terki ve onu inkar küfürdür. Diğer yandan bir haram işlenir ve o helal görülürse, bu da küfürdür ve bu meselede de müslüman alimler arasında ihtilaf yoktur.

Müslüman alimler, mü'min bir cana kıymanın dışında günah işleyenin, ateşde ebedi kalmayacağına ittifak etmişlerdir. Alimlerden hiç biri, suçsuz yere adam öldürüne “kafir” sıfatını mutlak manada kullanmamışlardır. Onların, katilin ateşde ebedi kalacağını söylemeleri; Allah'u Teâlâ'nın “Kim bir mü'mini kasden öldürürse, onun cezası içerisinde devamlı kalmak üzere Cehennem'dir; Allah onlara gazab etmiş, lanet etmiş ve büyük bir azab hazırlamıştır” (22) mealindeki ayetinden dolayıdır.

Selefi salihinden bazı alimler, katilin Cehennem'de ebedi kalacağını söylemekte iseler de diğer bazıları, çok uzun süre kalsa da ebedi kalmayacağını söylemektedirler. Yani kafirlerden başkasının ateşde ebedi kalmayacağını beyan eden diğer ayet ve hadislerle bu ayetin arasını cem ederek; katilin Cehennem'de çok uzun süre kaldıktan sonra oradan çıkacağını, inanarak “Lailahe İllallah” diyen kimseye bu kelimenin bir gün fayda vereceğini söylemektedirler.

İtikadi cihetin, amelde her müslümana lazım olduğunu bildiğimiz zaman, bu itikada muhalefet eden kimsenin de müslüman olmadığını biliriz. İtikadi cihetle kasdım; namaz, zekat, hac, cihadın farziyeti, haksız yere adam öldürme, zina, hırsızlık, içki içmek, vb. şeylerin haram olduğuna itikat etmektir. Bundan sonra bu itikadın özüne ve insan nefsindeki tesirini anlamamız kaldı. Bu inancın namaza nisbetle manası; kişi Allah'ın kendisine günde beş vakit namaz kılmayı farz ettiğini, tasdik etmesidir. Tasdik etmez inkar ederse, kuşkusuz o kimse mümin değildir. Allah'a hamd olsun bu meselede de alimler arasında ihtilaf yoktur.

Şimdi de bunun nefisdeki tesirine gelelim: Tasavvur edelim ki, bir müslüman, Allah'dan başka ilah olmadığına, Muhammed (s.a.v.)'in Allah'ın rasûlü olduğuna şahadet ediyor; bir günde beş vakit namazın farz olduğuna itikat ediyor; namazı

terkeden kimseye vadedilen şiddetli azabı işitiyor... bu durum o kişide işittim ve itaat ettim duygusunu vermez mi? Elbette ki verir, aksini söyleyen hata eder.

Farz edelim ki o kişi bir gün tembellek etti ve hevasına mağlub oldu; bu onun kalbinde hiç mi hasret duygusu ve elem meydana getirmez? Namazı terkedenlere Allah'ın azab vadedtiğini düşünerek azab olunan kimselerin grubundan olmaktan korkarak kalbi hiç mi harekete gelmez. Elbette gelmesi gerekir. Eğer bu kişinin kalbi hasretle, pişmanlıkla ve korkuyla harekete gelmiyorsa bu kişi nasıl "mü'min" diye isimlendirilir.

İman ettiği Rabbi'sine dönene kadar hayatı boyunca namaz kılmamakta ısrar eden bir kişiye biz "mü'min ismini verirken" yalancı şahitlik etmiyor muyuz? Namazı kılmayan kişi imanına avdet etmeli ve Rasûlullah (s.a.v.)'ın (23) küfrüne hüküm verdiği kişinin imanına şahitlik eden mümin de Allah'dan korkmalıdır.

Allah, o kişi için azab ile şahitlik eder ve her selim akıl şahitlik eder ki, Allah'a imanla mutlak ma'siyet bir kişinin kalbinde asla bir araya gelmez.

Bu itikadi cihet "Ma'siyet" meselesi işlenirken çok daha vuzuha kavuşacaktır. - İnşallah-.

Ma'siyet karşısında müslümanın yapması gereken ilk iş, onun kendisine haram olduğunu itikat etmesidir. Mesela zinanın haram olduğuna itikat etmek vacibdir. Kim bu hususta Rabbi'sini tasdik etmez, tekebbür eder ve Allah'ın haram ettiği şeyi helal sayarsa, şüphesiz ki o kişi küfre girer.

Kişinin, Allah'ın haram ettiği şeyleri haram sayması, onu günaha yaklaşmak ve ma'siyet işlemekten alıkoyması gerekir. İnsanın tabiatı, heva ve hevesi imanına galip gelirse, tökezler ve isyan eder. Biz, bu gibilerine küfre girdi demiyoruz, aksine isyan etti, dolayısıyla azaba müstehak oldu ve kendini Allah'ın gazabına arz etti, diyoruz. Bununla beraber o kişi, mü'min ise (ma'siyet işlediğinde) korkarak elem duyar. Eğer o, kimse korku duymuyor ve Allah'ın cezaya çarptıracağını hatırlamıyorsa o kişi küfürdedir.

Zaman ve şartların sarsıntısı altında hevasına ittiba ederek içki içen, zina eden veya herhangi bir ma'siyet işleyen kişi, bu şartların geçmesiyle önceki haline dönmesi gerekir. Şayet dönmez kalbine Allah korkusundan bir bulut gelmez, eliyle işlediği ma'siyetlerden elem duymaz, yarın din gününün sahibinin huzurunda onlardan dolayı sorguya çekileceğinden korkmaz, ma'siyetde hiç bir şeye aldırmandan devam eder ve onun mesuliyetini taşımazsa bu kişinin mü'min olduğunu tasavvur etmek aklen mümkün değildir. Böyle bir kişi mü'minler topluluğundan olamaz. Allah'u Teâlâ, kitabında bu gibilerini kafir olarak nitelemiştir.

— Kıyamet gününe yemin ederim.

— Daima kendini kınayan nefse yemin ederim.

— İnsan kendisinin kemiklerini bir araya toplamayacağımızı mı sanıyor?

— Evet, toplarız, onun parmak uçlarını bile düzeltmeğe gücümüz yeter.

— Fakat insan, devamlı suç işleyerek ilerisini harab etmek ister.

— "Kıyamet günü nerede?" diye sorup durur." (24)

"İlerisini berbat etmek isteyen" (25) insan, kıyameti yalanlayıp, fucurunda başını dikerek, mesuliyet duygusundan uzak "Kıyamet günü de nerede? diye sorup durur."

yani kıyametin vukuunu uzak görür. Bu kişiye günah işlerken rahat hareket etmeyi sağlayan kıyamet gününü inkarın dışında nedir.

Ma'siyetinde rahat hareket eden ve elleriyle işlediği kötülüklerden hesaba çekileceğini hiç önemsemeyen kimse nasıl mümin olacak?... Bununla beraber her ma'siyet işleyen ve ona devam eden kimseye "alel ıtlak" küfürle hüküm veriyoruz manası anlaşılmalıdır. Zira mümin olması için o kişiye şart koşulan pişmanlığı, gizli sırlara vakıf olan Allah bilebilir. Ancak biz, ma'siyet işleyen ve onda ısrar eden kimseye ma'siyet işlerken pişmanlık duymuyorsan, cürmünden dolayı kalbin korkuyla hareket etmiyorsa imanına dön diyoruz. Eğer mü'min isen, azaba uğramamak için gayret etmek zorundasın; ama mümin değilsen, azaba uğramaya aldırış etmeyecek ve Rabbi'nin emrine muhalefet mi, itaat mı? ettiğini önemsemeyeceksin.

Bu anlattığımız imanın muhteviyatı ve gereğidir.

"Amel, imanın gereğidir" sözü, bu ümmetin istisnasız bütün selefinin sözüdür. "İman ameli gerektirmez, imanla beraber ma'siyetin zararı yoktur" diyenlere gelince, onlar sonradan ortaya çıkan Mürcie taifesidir. Onlar, imanı hayatta vuku bulmayan, nefiste tesiri ve faydası olmayan mücerret bir şey yapmaktadırlar.

Onların bu sözlerinin batıl ve değersiz oluşu, Allah'a imanla, onun emrine muhalefet ve hükmüne razı olmama arasını birbirinden ayırmak, birbirinin lazımı (biri olmadan diğeri de olmayan) iki şeyin arasını fasletmek olduğu açıktır.

Mürcie'nin bu sözü "din, insanla Rabbisi arasındaki bir alakadır" diyen kimselerin sözlerine çok benzemektedir. Onlar bu ifadeyle, dini yaşanan gerçek hayattan kopararak, insanların dinle islah edilmesine karşı çıkmaktadırlar. Bu söz bizzat "din Allah'ın, yurt ise toplumdur" diyen Allah'ın şeriatına ve İslâm akidesine göre toplumun tanzim edilmesine karşı çıkan kimselerin sözüdür.

Bu sözler, her ne kadar şekil ve mevzu olarak çeşitli olsa da bir gaye etrafında toplanmaktadırlar. O da toplumun ve insanların hayatını İslâm akidesinden ve İslâm şeriatından uzaklaştırmaktır. Bu husus gerçekten de çok tehlikelidir. İnsanları Allah'a çağıran kimseler, -bunu yaparken- hangi yolu takip ettiklerine ve hangi akideyi taşıdıklarına dikkat etmelidirler.

Kitabın bu faslında iman gerçeğini izhar için gerekli olan farz amellerin miktarı nedir? sorusuna verilecek cevap kaldı.

İmana delalet eden gerekli ameller için tahdid edilmiş bir miktar ve üzerinde delil olan bir kemmiyet zikretmemiz mümkün değildir. Bunun sebebi; farz amellerin, şahısların, şartların ve zaruretlerin farklılığıyla farklı farklı oluşudur.

Müminden herhangi bir toplumda beklenen farz amelin miktarı kemmiyet ve keyfiyet bakımından diğer toplumlara göre farklılık arz eder.

Sakıncalı şeyleri, mübah kılan şeyin zaruret miktarı da bir şahıstan diğer bir şahsa ve bir halden diğer bir hale göre farklılık arz eder.

İslâm'a harb açan kafir bir toplumda yaşayan bir müslümana İslâm'ını izhar etmesini, zamanı geldiğinde İslâm'ın şiarlarını yerine getirmesini gerekli görmemiz caiz midir? Bu yolda oradan kovulmaya, okulundan uzaklaştırılmaya ve tahsilinden mahrum bırakılmaya maruz kalabilen şahsa akide ve imanını gizlemesiyle ilgili verilecek hükümlerle, akide ve dinlerinde onlara muhalefet etmediği sürece İslâm'a düşmanlık ve

taarruz etmeyen küfür toplumunda yaşayan başka bir kişiye akide ve imanını gizlemesiyle ilgili verilecek hüküm birbirine uygun bir hüküm değildir.

İman için lazım olan amelin miktarını ve ölçüsünü, hal, toplum ve Allah'ın şahadetlerini kabul ettiği ihlas sahibi müminlerin vereceği hükümler tahdid edecektir. Allah (c.c.), “Böylece sizi orta bir ümmet yaptık ki, insanlara şahit olasınız, Rasul da size şahit olsun” (26) buyurmaktadır. Rasûlullah (s.a.v.) de bu ümmetin şahadetinin Allah indinde makbul olduğunu haber vermektedir. Mesela “Bir cenaze götürülürken müminler onu hayırla yad etmişlerdi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.v.), “vacip oldu” demişti. Vacip olan nedir? Ya Rasûlullah dediklerinde, “Bir cenaze götürülmüştü ve siz onu hayırla yad etmiştiniz, ben de vacip oldu yani, Cennet vacip oldu dedim. Sonra başka bir cenaze götürülmüş siz de onu şerle yad etmiştiniz, bende vacib oldu yani, Cehennem vacip oldu demiştim. Siz, yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz.” (27) buyurdu.

Bu hadis, küfür ve imanla ilgili nihaî hükmü vermemektedir. Çünkü son hüküm ve değerlendirme sırları bilen Allah'a aittir. Fakat hadis, genelde gizli olan itikada zahir amellerin delalet ettiğine bir şahittir. Bundan dolayı Rasûlullah (s.a.v.) mü'minlerin şahitliğiyle verilen hükmü doğrulamıştır. Herhangi bir toplumda, dini şiarlardan bir şiarı eda etmiyor diye bir kimseyi tekfir etmek kimsenin güç yetiremeyeceği bir şeydir. Ancak yapmadıklarını veya yaptıklarını Allah'a büyüklerek ve emrine tenezzül etmeyerek yaptığını diliyle itiraf ederse, bu müstesnadır.

Namazı vaktinde eda etmeyenin, imanı kamil iman sayılmamakla beraber, böyle bir kimsenin tekfir edilebilmesi için önce namazı terkedene hüccet ikame etmek gerekir. Bu ise o kişinin, namazı terkeden hakkındaki ayet ve hadisleri bilmesinden sonra mümkün olur. Hülâsa biz, “Lailahe İllallah” diyen kişilerin amel ettiğinde mümin, terkettiğinde de kafir olacağı, amellerin tahdid edilmiş kemmiyetini bilmiyoruz. Bunun sebebi, günümüzdeki şartların ve toplumların durumudur. Ancak burada hemen belirtelim ki, her toplumda ihlas sahibi müminlerin, kendileri ve kendi dışındakiler hakkında verdikleri hükümler genellikle Allah indinde makbûldür.

“Lailahe İllallah” inancının gereği amelleri terkeden kişiye küfürle hüküm vermek caiz değildir. Biraz önce de ifade ettiğim gibi o şahıs, Allah'ın emrine tenezzül etmeyerek ve tekebbür ederek ameli terkettiğini diliyle ifade ederse bu müstesnadır. Netice olarak, burada iki mesele vardır ve onları birbirinden ayırmak gerekmektedir. Birincisi, iman ve küfrün hakikatı meselesi, ikincisi bu meselenin tatbiki. Yani herhangi bir ferde veya herhangi bir cemaate küfürle veya imanla hüküm verme meselesi.

Biz, henüz iman ve küfrün hakikatını beyan etmek, olan birinci meselenin izahına devam etmekteyiz. İkinci meseleye gelince, bu meselenin kendisine has şartları, adabı ve konumu vardır. Bu kitabın son faslında onu arz edeceğim. Burada önemli olan amelin imanın şartlarından oluşu ve kemmiyet tahdidinin -söylediğim gibi- şeriatte açıklanmamasıdır. Bununla beraber amelin kemmiyet olarak tahdid edilmemesi, amelin iman için şart olduğu hükmünü bozmaz elbette.

İKİNCİ FASIL

İmanı Bozan Şeyler

Birinci fasılda imanın muhteviyatını öğrenmiştik. İman, Allah'ın kendi nefsi, sıfatları, melekleri, kitapları, rasulleri, kader, ahiret günü vb. şeylerden haber verdiği hususlarda Allah'ı tasdik etmektir. Bunların hepsi, Allah ve Rasûlü'nün haber verdiği hal üzeredir. Sonra imanı iki kısmıyla birlikte öğrenmiştik. Onlar, mü'minin ihmal etmeden yerine getirmesi gereken vacip ameller ve mü'mine firar ederek uzak kalması gereken haram amellerdir. Burada yine bilmemiz gereken bir diğer husus da imani esasların sabitliği ve nefislerde imani gerçeğin tezahürü kadar, imanın şartı gerçekleştirilmiş olur ki, o da ameldir.

Allah'ın emirlerini yerine getirerek O'na bağlılık gösterenler iman davasında sadık olan kimselerdir. Allah'ın emirlerini yerine getirmede tembellik edenlere gelince, onlar kendilerini aldatan yalancılardır. İmanın hakikatı bize bu tarzda belirince, onun yalın hakikatını bozan şeyleri ve sahibinin de mezkur hakikatlerden çıktığı halleri bilmemiz gerekmektedir.

Daha önce tarif ettiğimiz hakiki imanla kişi sıfatlanabilir. Fakat bu kişinin kalbine her hangi küfrî bir itikat gelerek veya her hangi küfrî bir amel işleyerek imanın hakikatından çıkarak küfre girebilir. Sahibini hakiki imandan çıkartıp, küfre sokan ameller nelerdir? sorusuna cevap vermek ve sahibini küfre düşüren itikadi ve ameli şeyleri etraflıca anlatmak elinizdeki bu kitabıncığın düşünülen hacmini aşar, dolayısıyla biz, bu meselelerle ilgili usulleri izah edeceğiz. Gaye izah sadedinde olduğumuz bu tehlikeli meselede Allah'ın yardımıyla hakkı açıklamaktır. Yukarıdaki soruya cevap vermeden önce şu mukaddimenin iyice anlaşılması gerekmektedir.

Şüphesiz ki iman, külli bir hakikattır ve parçalanma kabul etmez... O hakikatın altında bir çok fer'î meseleler derecelenir. İman meselelerinden fer'î bir meseleyi imandan çıkarmak ve onu reddetmek diğer imanî meseleleri ve fer'îyatı da red olup bunun küfür sayılacağı kesindir. Bu mukaddimeyi teyid eden deliller Allah'ın kitabında açık ve çoktur. Mesela Allah, Bakara Sûresi'nde "..... Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına iman edip, bir kısmını inkar mı ediyorsunuz. Sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezil olmaktan başka nedir? Kıyamet gününde de (onlar) azabın en şiddetlisine itilirler. Allah yaptıklarınızdan gafil değildir." (28)

Nisa Sûresi'ndeyseniz "Onlar ki Allah'ı ve Rasûllerini inkar ederler. Allah ile Rasûllerinin arasını ayırmak isterler, "Kimine inanırız, kimini inkar ederiz" derler, bu ikisinin (inanmakla inkarın) arasında bir yol tutmak isterler. İşte onlar gerçek kafirlerdir. Biz de kafirlere alçaltıcı bir azab hazırlamışızdır." (29) buyurmaktadır. Görüldüğü gibi bu ayetler, iman ve amelin noksansız külli olmasının gerekliliğine açık delillerdir. Bu iki ayet, yahudiler hakkında gelmiştir, ancak ibret alınması gereken, hükmünün umumi oluşudur. Allah, bir kavmi herhangi bir fiilden dolayı kınarsa ve biz de o fiili işlersek, bizi de ondan dolayı kınayacağında şüphe yoktur. Birinci ayet amelle, ikincisi itikatla ilgilidir. Birinci ayette Allah, Medine'deki yahudilerin bölünmelerini ve bir kısmının Evs'lilere diğer kısmının Hazrec'lilere muhalefet etmelerini ayıplamıştır.

Evs ve Hazrec kabileleri arasında harbler aralıksız devam ederdi. Hazrec'in anlaşma yaptığı bir yahudi Evs'in anlaşma yaptığı bir yahudiyi öldürür, onun düşmanına ve yurdundan sürgün edilmesine de yardım ederdi. Diğerleri de bunlara aynı şeylerle karşılık verirdi. Bu gibi karşılıklı saldırılarla her iki taraftan insanlar ölür ve mallar

telef olurdu. Harb bitince, iki gruptan da yahudi reisleri, bir araya gelir bir çok mal toplayıp iki tarafın esirlerini kurtarır ve yaralıları tedavi ederlerdi.

Bu sebepten Allah'ı Teâlâ, Bakara Sûresi'ndeki "Birbirinizin kanını dökmeyeceksiniz, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız diye kesin söz almıştık; sonra bunu ikrar ettiniz ve (ikrarınıza) şahit de oldunuz. Ama siz yine birbirinizi öldürüyorsunuz, sizden bir grubu yurtlarından çıkarıyorsunuz; onlara karşı günah ve düşmanlıkta birleşiyorsunuz, onları çıkarmak size yasaklanmış iken (çıkarıyorsunuz) sonra da esir olarak geldiklerinde fidyelerini veriyor onları kurtarıyorsunuz. Yoksa siz kitabın bir kısmına inanıp, bir kısmını inkar mı ediyorsunuz? Sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezil olmaktan başka nedir? Kıyamet gününde de (onlar) azabın en şiddetlisine itilirler. Allah yaptıklarınızdan gafil değildir" (30) ayetini göndermiştir.

İkinci ayete gelince, bu ayet Musa (a.s.)'in nübüvvetini tasdik ederek Muhammed ve İsa (a.s.) inkar eden yahudilere reddiyedir. Bu hareket Allah ile Rasûllerinin arasını ayırmaktır. Bu delilleri serdetmenin amacı iman meselesinin külli bir mesele olduğu ve parçalanma kabul etmediğini izah etmektir. İmanı bozan şeyleri misallerle tasvir ederken bu mesele daha çok açığa çıkacaktır. İmani meselelerden bir meselenin bozulmasıyla iman da bozulur denmesinin sebebine gelince; akideden bir meseleye ta'n etmek (ayıplayıp yalanlamak) akidenin bütününe ta'n etmektir. Allah'ın alim ve hakim olduğuna itikat eden kişi şüphesiz ki iman etmiştir. Bu kişi diğer yönden Allah'ın fiillerinden bazı fiillerin hikmetten hali olduğuna veya bazı fiillerin cehalet eseri olduğunu zannederse önceki imanını iptal etmiş olur. Allah'ın Rahman ve Rahim olduğuna itikat edip, rasûllerden bir rasulü inkar eden kimse, bütün rasulleri inkar etmiş olur. Çünkü rasullerin hepsini gönderen Allah'tır.

Bir kimsenin rasullerden birine asabiyet göstermesi, kişiyi o rasulün dışındakileri inkar etmeye götürebilir. Bu da bizzat rasulleri gönderen Allah'a ta'n etmektir. Mesela melekleri inkar etmek, Allah'ı yalanlamaktır; Allah'ı yalanlamaksa şüphesiz ki küfürdür. Herhangi bir ma'siyeti helal görmek de yine bu kısımdandır. Yani Allah'ı yalanlama veya onu kusurlu görme kısmındandır. "Ben bu meselenin haramlığıyla ilgili Allah'ın hükmüne razı değilim, bunun helal olması gerekirdi" demesi; önceki imanını -eğer önceden iman etmişse- tamamen bozması ve reddetmesidir. Allah'a itaat etmek istemeyip büyüklenen kişilerin durumu da yine aynıdır. Bu kimseler lisan-ı haliyle; "Ey Allah'ım, sana boyun eğmeyeceğim ve benden istediğin ibadetleri yapmayacağım, çünkü senin bu emrin hikmet ve ilimden yoksundur" demektedirler. Dolayısıyla bu ma'siyet -lanet olası- İblis'in ma'siyetidir. O büyüklenerek Allah'ın emrinde hikmet ve ilim yok ithamiyle o emri yerine getirmemişti. Bundan dolayı emri yerine getirmeme, sadece ma'siyet olmaktan çıkmış ve Allah'ın ilmi ve hikmetini kusurlu görmeye ve Allah'ın emrini ayıplamaya dönmüştü. İşte bu da önceden yapılan iman ve salih amellerin hepsini boşa çıkaran bir şey olmuştur.

Allah'ın yardımıyla izahını yapacağım fer'i meseleler üzerine bu kaidelerin tatbik edilmesi işi zikrettiğim bu mukaddimeyle açığa kavuştuğunu umuyorum. İmanı bozan fer'i meseleleri arz ederken gayemiz, mevzuyu sonuna kadar incelemek ve araştırmak değil; ancak bu kaidenin iyice açığa çıkması için misal vermektir. Günümüzde cedelleşmenin çok olduğu, hakk ve batılın birbirine karıştığı meseleleri bizzat arz etmeğe çalışacağım. Allah'dan bizi doğru yola iletmesini niyaz ediyorum.

İman Nasıl Bozulur?

İmanın hakikati, Allah'ın zatına ve değerli sıfatlarına iman etme etrafında döner durur. İmanî her mesele ve hüküm bu birinci hakikatla alakalıdır. Rabb, Halik, Rahman, Melik, Müheymin, Aziz, Cebbar ve Azim olan Allah'a iman; O'nun, yaratıklarını büyük bir hikmetle yaratan, asla zulmetmeyen, mukaddes zatı uyku, gaflet ve hastalık gibi noksanlıklardan uzak olan, her nefsin yaptığığının başında duran, her şeye murakib ve hiç bir şey ondan gizli kalmayan, dilediği ve seçtiğini yaratan, dilediği gibi yapan, dilediği gibi hükmeden, dilediği gibi emreden, dilediğini yasaklayan, O'nun hükmünü tenkit edecek ve onu geri çevirecek yok olduğuna imandır.

Meleklerle iman, Allah'a imanın bir kısmıdır. Onlar, Allah'ın askerleridir. Rasûller de öyle, onlara iman Allah'a imanın bir cüz'üdür. Çünkü rasuller, Allah'ın elçileri ve ona davet eden kimselerdir. Allah'ın kitaplarında da durum aynıdır. Onlar, Allah'ın kelami, şeriatı ve kanunlarıdır. Ahiret gününüz durumu da böyledir. Ahiret günü Allah'ın insan ve cinniler arasında adaletle hüküm vereceğini vadettiği gündür. Ahirete iman, Allah'a imanın bir parçasıdır. Onu yalanlamak, Allah'ı yalanlamak olup, küfürdür.

Kaza ve kader de Allah'ın fiil ve tasarrufunun dışında bir şey değildir. Bundan dolayı kaza ve kadere itiraz, Allah'a imanı nakzetmektir. Bu itirazın mahiyet ve gerekçelerinin izahı gelecektir. -İnşallah- Bu açıklamayla, imanın külli şekli ortaya çıkmaktadır. İman, birbirinden farklı cüzleri olup, onlardan dilediğimizi alır, dilediğimizi terkederiz, imanımız asla zedelenmez şeklinde değildir. aksine iman, bölünüp parçalanmaz. Onun bütün meseleleri bir olan Allah'a imandan kaynaklanır. Bu sebeple, imanî meselelerden bir meseleyi veya imanî hükümlerden bir hükmü red, iman esaslarının ilki ve aslı olan "Lailahe İllallah"ın içeriğini red sayılır. "Lailahe İllallah"a yapılan önceki iman da boşa çıkarmak olur. Mesela kabir azabını ve sahih hadislerden vasfedilen kıldan ince kılıçtan keskin, Cehennem üzerine kurulan ve müminlerin, amellerine göre değişik hızla geçeceği sırat köprüsünü veya kıyamet günü kafirlerin yüzüstü haşrolup, yüzleri üzeri yürüyeceklerini yalanlayan, gerçekte Allah'ın kudretini yalanlamaktadır. Dolayısıyla Allah'ın dünyada müşahede edilen kudretine olan önceki imanı bu kişiye fayda vermeyecektir. Bundan dolayı sahabelerden biri, Rasûlullah (s.a.v.)'a, ya Rasûlallah! Onlar yüzleri üzere nasıl haşrolunacaklar? Dediğinde efendimiz (s.a.v.), "Dünyada onları ayakları üzere yürüten zat ahirette yüzleri üzere haşretmeye elbette güç yetirir ve kadirdir" (31) demiştir. Rasûlullah (s.a.v.), bu sözüyle mü'minin dünyada iman ettiği Allah'ın güç ve kuvvetine dikkat çekerek meseleyi ona bağlamıştır. İman meselesinden herhangi bir meselenin red veya tehzibini, bu hadiste anlatılan duruma kıyas edebiliriz.

Bu mevzunun, teşri meselelerine nispetle daha açık olması gerekir. İslâm'ın şiarlarından bir şiarı itiraz, gerçekte o şiarı koyan Şari (c.c.)'ye itirazdır ki, bu küfürdür. Mesela bir kimse, Safa ve Merve arasında sa'y etmek hakkında: "Bir kadın, Mekke dağlarından iki dağ arasında ordan oraya koşmuştur. Şimdi bizim bununla ne alakamız var?" dese, bu söz gerçekte şeriatın sahibi Allah'a itirazdır. Zamanımızın bazı hacılarından buna benzer veya daha çirkin sözler işittim. Örneğin tavaf, Haceru'l-Esved-i öpmek ve şeytan taşlamaya yapılan itirazlar, bunlardan bir kaç tanesidir. Bu gibi ibadetlere itiraz Şari'nin bunları şeriat yapmadaki hikmetine ve her şeyi ihata eden ilmini inkar olduğunda şüphe yoktur. -Maazallah- bu aynı zamanda kişiyi İslâm'dan çıkaran bir haldir.

Sakal, kadının şer'i örtüsü, namaz, cami, Ka'be ve rasûllerle alay etmek küfürdür. Allah'ın emir ve yasaklarıyla alay etme, onlara itiraz etmek küfürdür. Dininden dolayı bir müminle alay etmenin hükmü de aynıdır. Bu gibi çirkin hareketler, bir müslümandan asla sadır olamaz. Zira Allah, kafirler hakkında "Mücrim günahkarlar (dünyada iken) iman edenlere gülerlerdi. —Onlara uğradıklarında kaşla gözle işaret ederlerdi." (32) buyurmuştur. Allah'a nisbet edilen her şey şeref kazanır. Allah'ın şereflendirdiği bir müslümanla eğlenmek, uyguladığı şeriatı ona farz kılan zat ile eğlenmektir. Dininden dolayı bir mümine düşmanlık edip, dininden dönmesi için onu fitneye düşürmek de küfürdür; aynı zamanda Allah'ın yoluna engel olmaktır. Aslanan, imanından dolayı mümini sevmek ve ihsanından dolayı da ona değer vermektir. Herhangi bir şahıs, dinine bağlılığından, Rabbi'sinin kitabına ve nebisinin sünnetine sımsıkı sarıldığından dolayı bir müslümana düşmanlık ederse küfre girer. Böylece o kişi, Allah'ın yoluna sed çekerek, iki cürmü birarada işlemiş olur. Allah korusun onlardan biri bile kişiyi küfre götürmeye yeter. Bunun sebebi, dindarlığından dolayı bir müslümana düşmanlık, gerçekte Allah'ın dinine düşmanlıktır. Allah'ın dinine düşmanlıksa Allah'a düşmanlıktır. Allah'a da kafirlerden başkası düşmanlık etmez. Mü'mine gelince; Allah'ın velisidir, -dostudur-. Çünkü Allah, kitabında "Allah, iman edenlerin velisi (dostu)'dur" (33) buyurmaktadır.

Mü'min bir kimseye başka bir şeyden dolayı düşmanlığa gelince, bu küfür değildir. Mü'mine maddi çıkardan dolayı düşmanlık etmek ma'siyettir, bundan dolayı o kişi tekfir edilmez. Bu açıklamalarla iman gerçeğinin külli şeklini ve onun kısımlarından bir kısmı bozmakla o külli şeklin nasıl bozulduğunu açıklığa kavuşturduğumu umuyorum. İmanımızı bozulmaktan korumasını, onu kemale erdirmesini, imanımız kamil iken kendisine kavuşmamızı nasip etmesini Allah'u Teâlâ'dan dilerim. Bundan sonra sıra imanı bozan şeylerin açıklamasına geldi. Bu meselede de yine çokca vuku bulan ve etrafında ihtilaf ve çekişmenin fazla olduğu mevzuları -Allah'ın güç ve kuvvetiyle- izah etmeye çalışacağım.

Birincisi: Teşri'nin (34) hikmetine itiraz.

Allah'u Teâlâ, Adem (a.s.)'i yaratınca, onu Cennette barındırdı ve Adem (a.s.)'e Cennetin kendi vatanı olduğunu haber verdi. Adem (a.s.) ma'lum zelleği işleyince Allah da onu yeryüzüne indirdi. Adem ve neslinin yeryüzüne indirilişi, onları imtihan için bir yaşam dönemi olmuştur. Bu imtihanın semeresi: O dönemi başarıyla tamamlayan kimselerin Cennet'e geri dönmeleri, ona layık olarak girmeleridir. Allah'ın kendisine bahşettiği güç ve kuvveti değerlendiremeyen; hürmet ve ta'zim için yaratıldığı halde onu unutan kimselerin de Cehennem'e girmeleri içindir.

Dünyadaki imtihan emir ve nehiyle olmaktadır. Allah'ın "Bizim sizi boş yere, bir oyun ve eğlence olarak yarattığımızı ve sizin bize döndürülüp, getirilmeyeceğinizi mi sandınız?" (35) ayetini bazı selef alimleri, siz emrolunmayacak, nehyolunmayacak ve boş yere yaratıldığınızı mı sanıyorsunuz? şeklinde tefsir etmişlerdir. Emretme ve yasaklama ister ibadet, ister muamelat ve ister ahlak kısmından olsun aynıdır, bunların hepsi şeriatın kısımlarıdır. Yaratmayla kastedilen, emir ve yasaklar koyarak imtihan olunca, bu doğrultuda şeriat göndermek, gerekli bir vacib ve kendisine muhalefet edilmesi caiz olmayan bir farz olur. Zira emir ve yasak koyma, yaratıkları varetmede asli gayedir. Dolayısıyla şeriat vaz'etme işini Rabbimiz bizatihi kendi üzerine almış ve En'am Sûresi'nde "Hüküm vermek yalnız Allah'a aittir..." (36) A'raf Sûresi'nde ise ".... iyi bilin ki, yaratma ve emir onundur..." (37) diye bildirmiştir. Allah'u Teâlâ beşeriyete şeriatı rasullerinin aracılığıyla gönderirken elbette bunu

hikmet ve ilmiyle yapmıştır. Allah insanlara neyin iyi ve uygun olacağını, neyin de uygun olmayıp fasid olacağını iyi bilir.

Bu mukaddimeyle kastedilen, şeriat koymaya itiraz, onu koyana itirazdır, o da küfürdür. “Lailahe İllallah”ın yaratma ve emir vermenin sadece Allah’a ait olduğuna şahadeti de gerektirdiği kesinlikle bilinmelidir. Yaratmanın Allah’a ait olduğunu ikrar eden bir kimse, Allah’ı emredicilikten soyutlayarak insanlar, kendi hayatları için uygun gördükleri kanunları koyabilirler derse, o hem kafir hem de müşrik olur.

Lailahe İllallah’ın manası; Allah’dan başka yaratıcı ma’bud, emrine itaat olunan, verdiği hükümler uygulanan ilah yoktur demektir. Kanun koyma, Allah’ın hakkıdır, şeklinde genel bir ikrarla beraber Allah’ın koyduğu kanunlardan bir tek kanundan hikmeti nefyetmek; önceki ikrarı bozmak olup, sahibine fayda vermeyecektir. Zira alemlerin Rabbi yanında, noksanlık ve gafletin yeri yoktur. “Rabb’in, asla unutkan değildir.” (38) Onun fiilleri, hikmetten hali değildir. Vaz ettiği kanunlarından bir maddeye itiraz, onu vaz eden ve kanunlaştıran itirazdır. Daha önce böyle kimselerin hükmünü öğrenmiştik. Mekke’deki ilk İslâm toplumunda buna benzer bir şey olmuş ve bununla ilgili sarıh hüküm inmiştir. Bu hadise Allah’ın ölmüş hayvanı yemeyi yasakladığı vakit meydana gelmişti. O dönemde Araplar, ölmüş hayvanı yiyorlardı. Şeytan, yeni oluşan müslüman toplumu parçalamak için, kendine tabi olanların kalplerine şüphe atarak şöyle dedi: “Kendi kendine ölen bir koyunu öldüren kimdir? Muhammed (s.a.v.)’e sorun bakalım.

— Rasûlullah (s.a.v.) Allah’dır, dedi.

— Müşrikler, siz kendi elinizle öldürdüğünüz hayvan için helaldir, temizdir diyor ve onu yiyorsunuz; fakat Allah’ın öldürdüğüne ölüdür, haramdır diyor ve onun yenmesini yasaklıyorsunuz, siz Allah’dan daha mı faziletlisiniz? demişlerdi. İşte bu basit şüphe bazı zayıf kalbli kimseleri sarsınca Allah bu işin hakikatını beyan etmek için En’am Sûresi’ndeki: “Kesilirken üzerine Allah’ın ismi anılmayan hayvanlardan yemeyiniz, çünkü onu yemek, yoldan çıkmadır. Şeytanlar, dostlarına sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar. Eğer onlara uyarırsanız, şüphesiz siz de müşriklerden olursunuz” (39) buyurmuştur. Kanun koymanın bir bölümünde müşriklere itaat etmeyi Allah şirk saymıştır. Bunun sebebi, kanun koymanın Allah’dan başkalarının da hakkı olduğunu itiraf ve Allah’ın hükmüne itiraz olduğundandır. -Hamdolsun ki- bu husus açıktır.

Bu gün müslümanların arasında, din düşmanlarının şüpheleri dolaşıp yayılmaktadır. Onların, Allah’ın kanun koyuculuğu aleyhindeki itirazlarını, uşakları inarak yaymaktadırlar. İslâmî herhangi bir hüküm aleyhine yapılan itirazları duymadığımız gün yok. Bu itirazlardan en barizleri; birden çok evlilik, boşanma, hırsızlığın cezası, zinanın cezası, kısas vb. meselelerdir.

Lailahe İllallah diyen bir kimsenin, bu gibi itirazları hükmünü bilmeden, cahilce ulu orta söylemesi çok tehlikelidir. Şeriat, ahkam ve hadlerin tatbikinde Allah’ın hikmeti olmadığına inanmak küfürdür. Bu husus, yani Allah’ın kanun koyuculuğuna itiraz küfrü, şeriatı tamamen inkar eden ve onu insanların yükseliş ve maddi gelişmelerine uygun olmadığını söyleyen kimseler hakkında çok açıktır. Bu gibileri ister önceden müslüman olsunlar, ister henüz iman etmemiş olsunlar, İslâm’ın dışındadırlar. Fakat bahsettiğimiz bu itiraz, bazen bir hüküm müslümanı gaflet halinde yakalayıp o hükümdeki hikmeti kavramadan meydana gelebilir. Dolayısıyla bu kişi, bu hatasıyla İslâm’dan çıkmaz. Ancak kendisine o meselenin mahiyeti açıklandıktan sonra Allah’a tövbe etmez ve onun emrine dönmezse o zaman imandan çıkabilir.

Sa'd b. Ubade (r.a.)'ın "Namuslu kadınlara zina suçu atıp da (bu suçlamalarını ispat için) dört şahit getiremeyenlere seksen değnek vurun ve artık onların şahitliğini kabul etmeyin. İşte onlar fasıklardır..." (40) ayetini işittiğinde ondan sadır olan "böyle mi inzal olundu? ya Rasûlellah" sözü işte bu kısımdandır. Rasûlullah (s.a.v.), Sa'd b. Ubade'ye cevaben; "Ey Ensar, en seçkininizin ne dediğini duyuyor musunuz?" dediğinde Ensar, "Ya Rasûlellah, onu kınama. Çünkü o, çok kıskanç bir adamdır. Vallahi o aşırı kıskançlığı sebebiyle sadece kızlarla evlendi ve boşandığı kadınla da bizden kimse cesaret edip evlenemedi dediler. Sa'd b. Ubade, ya Rasûlellah, vallahi ben bu ayetin hak olduğuna ve Allah'ın gönderdiğine inanıyorum. Ancak beni hayrete düşüren şey, alçak bir kadını, bir adam onun iki bacağı arasına oturmuş halde gördüğümde dört şahit getirmek için gider, onu tedirgin etmez ve hareketini bozmaz mıyım? Vallahi o, işini bitirinceye kadar ben dört şahidi asla getiremem, demişti." (41) Bundan sonra Allah'u Teâlâ, "Eşlerine zina suçu atan ve kendilerinden başka şahitleri bulunmayan kimselere gelince; onlardan her birinin şahitliği dört defa kendisinin mutlaka doğru söyleyenlerden olduğuna Allah'ı şahit tutmasıdır" (42) ayetini indirmiştir. Bu hadiseyi anlatarak delil getirmem, müslümandan bazen Allah'ın hükmüne karşı itiraz üslubunda o hükmün tefsirini sorma meydana gelebilir. Dolayısıyla bu tutum onu İslâm'dan çıkarmaz. Buna benzer bir hadise de Hudeybiye anlaşmasında meydana gelmişti. Rasûlullah (s.a.v.)'ın müşriklerle imzaladığı Hudeybiye anlaşmasına itiraz ettiğinde Hz. Ömer, bu akitte müslümanların hakkının zayi edildiğini ve aşağılandıklarını zannetmişti. Sonra işin hakikatı onun zannının hilafına tahakkuk etmiş ve Hudeybiye sulhu İslâm'da en büyük bir fethi gerçekleştirmişti. Buradaki delil de yine Hz. Ömer'in Rasûlullah (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir'e itirazı, meselenin mahiyetini anlamak için olduğundan İslâm'ın dairesinden onu çıkarmamıştır.

Şeriat'a itiraz bir kimsede inanç haline dönüşüp, Allah'ın kanun koymadaki hikmetine ta'n ederek saldırırsa, bu hareket sahibini İslâm dairesinden çıkarır. Allah'ın kanun koymadaki hikmetine, O'nun nebisine şeriat yaptığı ve onun için razı olduğu şeye de itiraz aynıdır. Mesela Allah'ın rasûlüne dörtten fazla kadınla evlenme, ganimetlerden beşte birini alma vb. Allah'ın ona hususi kıldığı mübah şeylere itiraz, Rasûlullah'ın risaletine ta'n ve Allah'ın rasulü için seçtiklerine itiraz kabul edilir. Allah'a itiraz ise küfürdür. Allah'ın, Rasûlü (s.a.v.)'e mübah kıldığı şeylere itiraz edenlere bunlar gerçekten müslüman mı? diye kalbimiz parçalanıyor. Netice olarak, Allah'ın kanun koyuculuğuna karşı bir müslümanın tavrı rıza ve teslimiyettir, işittik ve itaat ettik demektir. Müslümanın daima şiarı budur. Bununla beraber bir hükmün hikmetini sormak ve öğrenmekte bir beis yoktur. Çünkü şeriatın hikmetinin açığa çıkması, mü'minin imanını artırır, Rabb'isiyle alakasını kuvvetlendirir. Şeriatın hikmetini öğrenmek için sormakla, şeriatın hikmetine karşı itiraz için sormak arasında fark çok açıktır.

Müslümanın daimi adeti, Allah'ın kulları için yaptığı şeriatın hikmetini öğrenmeye çalışmaktır. Zira Allah, şeriatının genelinde onların hikmetini kullarına açıklamıştır. Kafirin daimi adeti ise, Allah'ın gönderdiği şeriata itiraz ve onunla alay etmektir. Allah, bunlar hakkında Casiye Sûresi'nde "Her iftiracı günahkar kimseye veyl - Allah'ın ayetlerinin kendisine okunduğunu işitir de sonra büyüklük taslayarak sanki hiç onları işitmemiş gibi küfründe direnir. Onu acı bir azapla müjdele.- O, bizim ayetlerimizden bir şey gördüğü zaman onunla alay eder, işte öyleleri için alçaltıcı bir azap vardır" (43) buyurmaktadır.

İkincisi: Allah'ın İndirdiği Hükümlerin Dışında Bir Şeyle Hüküm Vermek.

Allah, şeriatını kullarına onun gereğini yerine getirmeleri için indirmiş, kullarını onu alma ve terketmede muhayyer bırakmamıştır. Aksine onun gereğini yerine getirmelerini onlara farz kılmış ve bu gaye için yaratıldıklarını, boş yere yaratılmadıklarını da haber vermiştir. Allah'a imanın bir gereği de onun emir ve yasaklarına uymaktır. Lailahe İllallah, Allah'dan başka itaat olunacak ve Allah'dan başka insanlara yaşamlarıyla ilgili hükümler koyacak yoktur demek iman olup, O'nun (c.c.) emrine tenezzül etmemek, O'nun hükmünden çıkmak, şer'i kanunları iptal, onun yerine başka kanunlarla hüküm vermek imanı bozmaktır. Bu meselenin açığa çıkması için, Allah kitabında sarih ayetler indirmiştir. Mesela Maide Sûresi'nde: "Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte kafirler onlardır" (44) buyurmuştur. Bu ayet, yahudilerin Tevrat'ta sabit olan recim hükmünü iptal etmek istediklerinde, onların ayıplarını ortaya koymak için gelmişti. Yahudiler, Rasûlullah'a recmden daha hafif bir hükümle fetva verir diye recmin hükmünü sordular; bununla da zanlarınca Allah'ın katında kendileri için bir genişlik umuyor ve recmedilmekten kurtulmak istiyorlardı. Allah, yahudilerin bu çirkin tutumlarını ortaya koymak ve onun küfür olduğunu beyan etmek için; "Gerçekten Tevrat'ı biz indirdik, onda yol gösterme ve nur vardır. (Allah'ın emirlerine) teslim olan nebiler, onunla Yahudiler'e hüküm verirdi, kendilerini Allah'a vermiş rabbaniler ve alimler de Allah'ın kitabını korumakla görevlendirildiklerinden onunla hüküm verirlerdi ve onu gözetleyip kollarlardı. (Ey hakimler) insanlardan korkmayın, benden korkun ve benim ayetlerimi az bir paraya satmayın. Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte kafirler onlardır" ayetini indirdi. Ayet her ne kadar yahudiler hakkında geldiyse de görüldüğü gibi ayetin hükmü, risalet ve şeriatı olan her ümmete şamildir. Ayetin "... Kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte kafirler onlardır" kısmındaki "kim) kelimesi, umum anlamlı kelimelerdendir ve bu sifata haiz kimselerin tamamına şamildir. Burada, herhangi bir meselede Allah'ın hükmünü terkederek, onun dışında başka bir hükümle hükmeden herkes mi kafir olur? şeklinde bir sorunun akla geleceği malumdur.

Bu soruya üç şekilde cevap verilebilir:

1- Kişi, Allah'ın indirdiği hükmün dışındaki hükümlerle hükmeder ve onu Allah'ın hükmünden daha güzel olduğuna inanırsa, bu tutum müslümanların icmasıyla küfürdür ve bunda kimse ihtilaf etmemiştir.

2- Allah'ın indirdiği hükmün gayri hükümlerle hükmeder ve onun Allah'ın hükmü ile aynı güzellikte olduğuna inanırsa bu tutum da yine müslümanların icmasıyla küfürdür. Çünkü bu kişi, Allah'ın yaratıklarıyla denk yapmıştır. Allah bu hususda "... Yine de kafirler Rab'lerine başkalarını denk tutarlar" (45) demiştir.

3- Allah'ın indirdiği hüküm, hükümlerin en hayırlısı, hak olan da odur, ona muhalefet eden her hüküm batıldır demekle birlikte hevasına uyduğundan, rüşvet aldığından, makam sevdasından vb. sebeplerden dolayı Allah'ın hükümlerinin dışında hükmeden kimseler hakkında İbn-i Abbas, "Küfür düne küfr" yani, bu gibilerin küfrü onları İslâm'dan ve müslümanların cemaatından çıkarmaz demiştir. Bu izahatla, Allah'ın hükümlerini kendi ihdas ettikleri hükümlerle veya taklit ettikleri kafirlerin hükümleriyle denk tutan hakimlerin ve Allah'ın hükümlerini gericilik, donukluk ve çağdışılıkla niteleyen kimselerin durumu açıklığa kavuşmuş oldu.

Meselelerin birbirine karışmaması için burada önemli bir noktayı açıklamak istiyorum. O da imamların ve müçtehidlerin herhangi bir zamandaki içtihadları Allah adına bir hüküm verme değildir, öyle addolunamaz. Allah'ın hükmü, kitabındaki ayetler ve Rasûlü'nün (s.a.v.) sahih sünnetleridir. Bunun dışındakiler, doğruluğu ve

yanlışığı içerebilirler. Zira müçtehid, içtihadında isabet ettiğı gibi hata da edebilir. Dolayısıyla imamların ve fakihlerin sözlerinden bir söze muhalefet eden, Allah'ın emrine muhalefet etmiş, onun hükmünden dışarı çıkmış sayılmaz. Buna karşılık Allah'ın kitabından ve Rasûlü'nün sahih sünnetinden, sarih naslara muhalefet eden kimseler Allah'ın hükümlerine muhalefet ederek onları çignemiş addolunurlar.

Üçüncüsü: Dininden Dolayı Bir Müslümanla Alay Edip, Ona Dinine Bağımlılığı İçin Düşmanlık Etmek:

İnsanların çoğı, bu hükmü bilmiyor ve bir müslümanla dininden dolayı alay etmenin, küfür olmadığını sanıyorlar. Dolayısıyla bu meseleyi genişçe izah etmek istiyorum. Çünkü bu mesele, tafsili açıklamaya muhtaç bir meseledir.

1- Müslümanla alay etmek, onun fitrî sıfatlarından, ahlakından, herhangi bir gidişatından veya herhangi bir tasarrufundan olabilir. Bu gibi şeylerle alay, masiyettir ama küfür değildir. Allah'u Teâlâ şöyle buyuruyor: “Ey iman edenler! Bir topluluk başka bir toplulukla alay etmesin, belki (alay ettikleri kimseler) kendilerinden daha iyidir. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler. Belki onlar, kendilerinden daha iyidirler. Birbirinizde kusur aramayın; birbirinizi kötü lakaplarla çağırmayın. İman ettikten sonra fisk ismiyle çağırarak ne kötü bir şeydir! Kim de tevbe etmezse işte onlar zalimlerdir.” (46) Görüldüğü gibi Allah, bu fiilleri fisk olarak nitelmiş ve “..... iman ettikten sonra fisk ismi ne kötü bir şeydir.....” demiştir. Yani bir kişi mümin olduktan sonra fasık diye isimlendirilmesi ve bu ismin takılması ne kötüdür, demektir. Ancak insanın fitri sıfatla ve müdahale edemeyeceğı bir şeylerle alay bazen kişiyi küfre götürebilir. Çünkü insanların çeşitli renk, şekil ve dillerde olması Allah'ın irade ettiğı; hatta O'nun (c.c.) ayetlerinden bir ayettir. Bunu açıklarken şöyle buyuruyor: “O'nun ayetlerinden biri de göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin ayrı ayrı olmasıdır. Şüphesiz bunda bilenler için ibretler vardır.” (47)

2) Müslümanla alay, onun İslâm'ından dolayı yani, bir müslümanın dinine sıkı-sıkıya bağılığından ve imanı amelleri işlediğinden dolayı olabilir. Böyle durumlardaki alay,, dine yönelir ve küfür addedilir. Allah, kafirlerin müminlerle böyle alay ettiğini bildirerek şöyle buyurmaktadır: “Mücrimler müminlere gülerlerdi. —Onların yanlarından geçtikleri zaman birbirlerine kaş göz ederlerdi. —Ailelerinin yanına döndüklerinde (müminleri ortaya atıp) eğlenmeye başlardı. —İman edenleri gördüklerinde: “Bunlar sapık kimselerdir” derlerdi. —Oysa kendileri, onların üzerine bekçi gönderilmemişlerdi.” (48) Ayetlerde de anlatıldığı gibi mücrimler, müminlere güler, onlarla alay eder, onların yanlarından geçerken birbirlerine kaş göz ederek onları küçümserlerdi. Sanki onlar, hiç bir suç işlememiş, yaptıklarından hesaba çekilmeyecekmiş gibi kendisiyle övünerek sevinçle evine döner ve müminleri sapıklıkla nitelerlerdi.

Günümüz mücrimleri, müminleri gerici, yobaz vb. ifadelerle alaya almaktadırlar: Onların alay ediş sebepleri, müminlerin -güya- yaşamayı bilmeyen, her yerde yaygın dünya nimetlerinden yararlanamayan kişiler olmalarıdır. Onların bu davranışları yukarda zikredilen ayetteki mücrimleri hatırlatmaktadır. Ayetteki “Oysa kendileri, onların üzerine bekçi gönderilmemişlerdi” (48) ifadesinin manası “O suçluları, müminlerin amellerini hesaba çekecek, onların üzerine idareciler yapmadık” demektir. Mezkur ayetin devamında diğer ikinci bir grup gelmektedir. Onlar, cennetlerde yücelik ve üstünlük sahibi iman ehli kimselerdir. Mücrimler ise ateş ve cehennemdedir. “İşte bu günde müminler kafirlerin üstüne güler. —Koltuklar üzerinde bakarlar.” Kafirler yaptıklarıyla cezalandırıldı mı? diye.” (49)

Bu ayetlerin bir benzeri de Bakara Sûresi'ndeki "Kafirlerle dünya hayatı süslü gösterildi; (onlar) iman edenlerle alay ederler. Oysa takvaya sarılanlar kıyamet gününde onlardan çok üstündürler. Allah dilediğine hesapsız rızık verir" (50) ayetidir. Netice olarak, müslümanla dininden dolayı alay etmek küfürdür. Çünkü, bu aslında İslâm ile alay etmektir. İslâm ile alay etmekse, onu vaz eden Şari ile alay ve O'na ta'n etmektir. Bunun da ne manaya geldiği ma'lumdur. Dindarlığından dolayı bir müminle alay etmekte aynıdır. Ancak müslümanla alay; düşmanlık, dünyevi meselelerden dolayı olur ve alay eden de haklı ise, bunda bir şey yoktur; eğer haksız ise onda ma'siyet vardır. Fakat bir mümine dindar olduğu ve İslâm'a sınıksız sarıldığı için düşmanlık etmek küfürdür. Zira bu hareket, Allah'ın dinine harb açmak ve onun yoluna sed çekmektir.

Genelde insanların yanında kişiler, isteklerine uyar, heva ve heveslerine uygun hareket ederlerse onlara göre sevimli olurlar. Onlar, hidayete gelmeye ve Allah'ın yoluna sarılmaya görsün eski dost ve arkadaşlardan kendisine hemen alaylı muamele ve düşmanlık başlamaktadır. Bu durumun müslümanlık iddiasındaki kimseler tarafından yapılması çok tehlikeli bir haldir; bu halde Allah'a sığınmak lazımdır. Bu alay ve düşmanlık, müslümanı dininde fitneye düşürerek Rabb'isinin yolundan çevirecek bir hal aldığı anda, o alay ve düşmanlık küfür derecesine ulaşır.

Allah'ı Teala, kafirleri nitelerken şöyle buyuruyor: "Elif Lam Râ. Bu Rab'lerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarıp, güçlü ve övgüye layık Allah'ın yoluna iletmen için sana indirdiğimiz bir kitaptır. O Allah ki, göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur. Uğrayacakları çetin azabdan dolayı vay o kafirlerin haline! Onlar, dünya hayatını ahirete tercih ederler, Allah'ın yoluna engel olurlar ve onun eğrilmesini isterler. İşte onlar, uzak bir sapıklık içine düşmüşlerdir." (51) Allah (c.c.) bu ayette kafirleri iki sıfatla sıfatlamıştır. Bunlardan ilki, dünyayı çok sevip, onu ahirete tercih etmeleridir. İkincisi, Allah'ın yoluna engel olmaları; o yolun yolcularını ondan uzaklaştırmak için onun eğriliğini ve noksanlığını istemeleridir. Allah ayette, "veyl" ifadesiyle onları Cehennem'e koymayı ahdetmiştir. Allah'ın yoluna engel olmak için, devlet imkanlarını seferber ederek, ümmetin güç ve kuvvetini bu uğurda kullanarak çalışan kimselerin ahiretteki hali nice olur.

Müslüman arab bir ülkede neşredilen bir gazetede (İstanbul'da "Ana caddelerden çarşafli kadın geçemez!" diye bir karar çıkmıştır. Kara ve merkep arabalarına örnek olsun!) şeklinde bir haber gördüm. Allah'ın dinine bundan daha çirkin engel olunabilir mi? Necis gazetecinin "Kara ve merkep arabalarına örnek olsun" ifadesiyle yaptığı alçaklığa dikkat edin! O karar bizzat küfürse de onda mezkur cümle bulunmamaktadır. Aksine gazete Allah'ın dininin yayılmasından yaralanan gönüllere şifa vermek ve müslüman bir hanımın İslâmî giysisi ile örtünmesine engel olmak için çaba harcamaktadır. Allah'ın yoluna engel olmak hangi şekilde olursa olsun, küfürdür. Çünkü müslüman, Allah'ın dini yayıldıkça O'nun kelimesi yücelip, ulvileştikçe ferahlar ve gönlü sevinçle dolar. Kafire gelince, bunun tam tersine Allah'ın dini fertler arasında yayıldıkça ve dini şiarlar ortaya çıktıkça gönlü daralır ve rahatsızlığı artar. Allah'ın yoluna engel oluş fiillerinin en çirkinini, bir müslümanla dininden dolayı alay etmektir. Zira iman mevzusunda mübtedi (52) bir kişi, insanların eğlence ve alaylarıyla karşılaştığı vakit ondan vaz geçebilir. Bundan daha da çirkinini, müminin inancından dönmesi için ona eziyet edilmesi ve fitneye düşürülmesidir. Müslümanlara eziyet ederek onları dinlerinde fitneye düşüren ve Allah'ın yoluna engel olan zalimlerin vay haline. Böylelerin kafir olmadığını zanneden kimseler, İslâm'ı bilmeyen cahil ve inatçı kimselerdir. Bir müslümana dininden dolayı eziyet etmek, onu dininde fitneye düşürmek küfür değilse küfür nedir?!

Dördüncüsü: —Allah’ın Düşmanlarına Muvalât Etmek (53)—

Akide ve şeriatla kaynağın bir oluşu, müminlere umumi ve toplayıcı bir birlik ve gerekli bir kardeşliği farz kılıyor. O toplumda fert kendisi için sevdiğini, kardeşi için de sevmedikçe imanı kemale ermez. Akide birliği; Allah’a meleklerine, kitablarına, rasullerine ve ahiret gününe iman birliğidir. Şeriat birliğiye, vahdet ve sevgiyi emreder; her şekliyle ihtilaf ve çekişmeyi yasaklar. Namazda Allah’ın huzurunda bir safda durmaktan, müslümanların yolunda onlara eziyet veren şeyleri gidermeye kadar bütün ibadetlerde yakınlık, kaynaşma ve kardeşliğe teşviki buluruz. İslâm’da en basit amel, müslümanların yolunda onlara eziyet veren şeyi giderme amelidir. Onu yerine getiren bir müslüman, kardeşine ve toplumuna karşı sevgi ve yakınlık hisseder. Zekat, oruç, hac vb. ibadetlerde de durum aynıdır. Bu ibadetlerde Allah’a kulluktan sonra ilk maksat, neredeyse müslümanı müslüman kardeşine sevdirmek; toplayıcı kardeşlikle müslümanları birbirine bağlamak ve hayranlık verici vahdeti sağlamaktır diyebilirim. Bu vahdet ve kardeşliği parçalamaya çalışmak bazı hallerde küfür, bazı hallerde -eğer bu, sahibi tarafından mübah sayılmıyorsa- zulüm ve büyük günahlardandır. Müslümanları bölmek ve birliklerini kaybetmelerini mübah saymak, şüphesiz ki küfürdür; bunda da kimse ihtilaf etmemiştir.

Mevzuya yaptığımız bu mukaddimenin anlaşılmasıyla, bundan sonra gelecek hükümler ve Allah’ın düşmanlarına, müslümanın “Muvalât”ıyla kastedilen mananın anlaşılması kolaylaşacaktır.

“El-Vela” Arab dilinde; arka çıkma, teyid etme ve yardım etme manalarına kullanılır. Falan falanın velisidir veya muvalisidir, yani onun sahibi, destekleyicisi ve dostudur demektir. “Allah iman edenlerin velisidir” ifadesiyle kastedilen; Allah, müminlerin destekleyicisi, onların dostu ve yardımcısıdır... anlamındadır. Allah’ın “Ey iman edenler, eğer siz Allah (ın dinine) yardım ederseniz Allah da size yardım eder...” (54) buyurduğu gibi, Allah’ın dinine yardım eden kimseler, Allah’ın dostları ve dininin destekleyicileridirler. Bu mana üzere, Allah’ın düşmanlarına yardım etmek ve onları desteklemek; onları dost edinmektir. Yani onları destekleyiciler edinerek siz onlara yardım eder, onlar da size yardım eder, siz onları desteklersiniz, onlar da sizi destekler demektir. Bu meselenin aslı Allah’ın şu ayetidir: “Ey iman edenler, yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin! Onlar birbirlerinin dostlarıdır. Sizden kim onları dost tutarsa, o kimse onlardandır. Şüphesiz ki Allah, zalim bir toplumu doğru yola iletmez.” (59) Bu ayet, yahudi ve hıristiyanları dost edinmenin haram oluşuna açık bir delildir. Müslümanlardan yahudi ve hıristiyanları dost edinen kimsenin hükmü, ayette ifade edildiği gibidir. Yani o da yahudi ve hıristiyandır. Allah, yahudi ve hıristiyanları dost edinen kimseleri, ayetin devamında zalim olarak isimlendirmektedir. Çünkü o kimseler, “vela”yı layık olan kimselerin dışındaki kimselere yapmaktadırlar. Allah’ı, Rasûlü’nü ve müminleri sevip arka çıkması gerekirken, Allah’ın düşmanları yahudi, hıristiyan ve onların zihniyetinde olan kimseleri sevip arka çıkmaktadırlar. Buraya gelmişken “el-Vela” meselesinin biraz izah edilmesi gerekmektedir. Bu izahı iki kısımda ele alacağız:

a) Yahudi ve hıristiyanların durumuna göre yapılacak “vela”.

b) Onlara yapılması gereken “vela”nın çeşitleri.

Birinci kısım: Yahudi, hıristiyan ve onların zihniyetinde olan Allah’a Rasûlü’ne ve müminlere düşmanlık ederek savaş açan kimselerdir. Bu kimselerle harbin dışında müslümanların hiç bir alakası yoktur. Bu gibiler hakkında bir çok ayet inmiştir.

Bunlar ihanetlerinden dolayı Rasûlullah (s.a.v.)'ın hadlerini bildirmek istediği münafık Abdullah b. Selul'un müttefiki yahudilerdi. Abdullah b. Selul, onlar hakkında efendimize şefaathçi olmuş, efendimiz de onu bu fiilden nehyetmişti. Allah'ı Teâlâ da "Ey iman edenler, yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin! Onlar, birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları dost tutarsa, o kimse onlardandır. Şüphesiz ki Allah zalim bir toplumu doğru yola iletmez." (56) ayetini indirmiştir. Müslümanlara harb açanları sevip, arka çıkmak asla caiz değildir. Müslümanlara harb açmak, ister direkt kendileri tarafından olsun; ister kendilerinin dışında İslâm düşmanlarına yardım etme yoluyla olsun eşittir; aralarında fark yoktur. Öylelerine sevgi besleme, arka çıkmak ve yardım etmek gibi "vela" çeşitlerinden hiç birisi yapılmamalıdır. Onlara karşı bu gibi şeyleri yapan kimselerse, müslümanların ordusundan kafiflerin ordusuna geçmişlerdir.

Müslümanların ülkesinde mülteci veya kendi ülkelerinde ikamet eden yahudi ve hıristiyanlardan tarafsız olup müslümanlarla savaşmadıkları gibi başkalarına da bu hususta yardım etmeyenlere gelince; bu kimselerle müslümanlar arasında bir nevi "vela"nın olması caizdir. Allah, bu hususu kitabında "Allah sizi, din hakkında sizinle savaşmayan ve sizi yurtlarınızdan çıkarmayan kimselere iyilik etmekten, onlara adaletli davranmaktan men etmez. Çünkü Allah, adil davrananları sever" (57) ayetiyle hükme bağlamıştır. Bu musamaha edilen iyilik ve adalet, bir nevi "vela"dır.

Bu "vela" Allah'ın bizi sakındırdığı ve İslâm'dan yahudi ve hıristiyanlığa çıkış diye haber verdiği "vela"dan farklıdır. Bu meselede en büyük ve en ağır günah, bir müslümanın müslüman kardeşi aleyhine, kafirlere "vela"da bulunmasıdır. (Yani müslümanın diğer müslüman aleyhine kafirleri destekleyip onlara yardım etmesidir.) Allah korusun bu "vela", kişiyi İslâm milletinden çıkartır. Çünkü bu fiil, Allah'ın dinine savaş açma mesabesindedir. Bu gibi şeyler, zayıf karakterli idarecileri, İslâm düşmanı kafirlerden, kendi makam ve mevkilerini korumalarını istemeye sevklemiştir. Kuşkusuz ki bu makam ve mevkiler geçicidir; kıyamet günü sahibleri aleyhine hüsrân ve nedamettir. Netice olarak müslümanlar bir tek ümmettir; dolayısıyla her müslümanın "vela"sı da kendi ümmetine olmalıdır. Kalbini, dilini ve silahını bu ümmetten yana kullanmalıdır. Bunlardan hiç bir şeyi İslâm düşmanları lehine kullanması caiz değildir. Böyle yapan kimselerse, istese de istemese de İslâm karargahından küfür karargahına geçmiş olur. Delil istersen, Muhammed Sûresi'nde Allah'ın insanları nasıl kısımlara ayırdığına bak. "Küfreden ve Allah'ın yoluna engel olan kimselerin amellerini Allah boşa çıkarmıştır. —İman edip salih amel işleyenlerin, Rableri tarafından Muhammed'e indirilen Kur'an'a iman eden müminlerin de günahlarını örtmüş ve hallerini düzeltmiştir. —Bu böyledir; çünkü kafirler batıla uymuşlar; müminler ise Rablerinden gelen hakka uymuşlardır. (Allah böylece herkesin layığını vermiştir.) İşte Allah onların durumlarını, insanlara böyle anlatır." (58) Allah insanları bu şekilde taksim ettikten sonra şu ayeti göndermiştir. "Şavaştta kafirlerle karşılaştığınız zaman hemen boyunlarını vurun. Nihayet onları iyice sindirince bağı sıkıca bağlayın (onları esir alın). Ondandan sonra artık ya lütfen bırakır veya karşılığında fidye alırsınız. Harb ağırlıklarını bırakıncaya (savaş sona erinceye) kadar böyle yaparsınız. Allah dileseydi kendisi onlardan oç alırdı; fakat sizi birbirinizle denemek için (size harbi emrediyor). Allah kendi yolunda öldürülenlerin ecrini zayı etmeyecektir." (59) Müslümanlarla onlara savaş açıp bütün imkanlarını kullanarak insanları küfre çağırarak kafirleri birbirinden ayıran bu Kur'an'ı ayırım gereklidir. Rasûlullah (s.a.v.)'in tebliğ ettiği risaletin yeryüzünde baki kalması ve insanları bu risalete davetin devamlılığı için bu gereklidir. Nebevi davet, ülke ve

uluslara yapılmaya bile ferdlere akide ve İslâm şuuru olarak mutlaka yapılmalıdır. Aksi halde İslâm ortada kalmaz.

Beşincisi: —Münkerin Çoğalıp Yaygınlaşmasından Hoşnut Olmak—

Rasûlü Ekrem (s.a.v.), “Allah’ın benden önceki gönderdiği nebilerin kendi ümmetleri içinde sünnetini alan ve emirlerini tatbik eden havari ve sahabileri vardır. Sonra onların peşinden yapmıyacıkları şeyleri söyleyen ve emrolunmadık şeyleri yapan nesiller meydana gelecektir. Onlarla eliyle cihat eden kimse, mûmindir; onlarla diliyle cihat eden kimse de mûmindir; onlarla kalbiyle cihat eden kimse de mûmindir; bunun gerisindeyse hardal tanesi kadar da iman yoktur” (60) buyurmaktadır.

Bu hadis, “Nehyi ani’l-Münker” (61) vesilelerinden herhangi biriyle münkeri nehyetmenin, iman gereği olduğuna delildir. Vesilelerse; dil ve kalbdır. Bir münkeri elle yasaklamanın manası, onu kuvvet kullanarak izale etmektir. Münkeri dille yasaklamanın manası, nasihat vb. şeylerle onu engellemeye çalışmaktır. Münkeri kalble yasaklamaya gelince, bunun manası; münkeri kerih görüp, ondan nefret etmek ve onu yapan kimseleri de kerih görüp, onlara buğz etmektir. Bu son şekil, nehiy şekillerinin en alt basamağıdır. Bu basamaktaki bir mümin eza ve cefaya maruz kalmaz. Dolayısıyla o kimse, iman derecelerinin en alt derecesindedir. Mezkur hadisin mefhumu, “bir münkeri kerih görmeyen ve onu yapanlara buğuz etmeyen kimse, mümin değildir” anlamındadır. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.), bu hadiste “... bunun gerisinde hardal tanesi kadar da iman yoktur” demiştir. Bu hadis, kalbinde hardal tanesi kadar da imanı olmayan kimsenin, ateşden çıkmayacağına açık bir delildir. Bu delilden hareketle münker ve fuhşiyatın müslümanlar arasında çoğalıp, yayılmasına razı olup, ses çıkarmayan ve kalbi bir rahatsızlık da duymayan kimseler, kendilerini müslüman zannetseler de imansız kafirlerdir. Hal böyle olunca, münker ve fuhşiyatın toplum içerisinde çoğalıp yayılmasından sevinç duyan kimselerin hükmü ortadadır.

Bugün İslâm’a müntesip kimselerden niceleri, kadınların sokaklarda ve umumi toplantılarda açılıp saçılmasına, erkek ve kadının birbirine karışmasına razı olarak sevinç duyuyor ve bu haram yolla nefsinin tatmin etmek istiyorlar. Onlardan niceleri, İslâm’a bağlı kimselerle alay ederek onlara gerici yobaz vb. sıfatlarla hakaret ediyor. Bunlardan yine niceleri var ki, gelin Allah’ın kitabını hayatımıza hakim kılalım diye çağrıldıklarında, korkudan akılları gidiyor. Bunların korkularının sebebi haram olan adı fiillerin ortadan kalkması, meyhaneye ve kumarhanelerin kapanması, kıymetsiz ve basit lezzetlerin toplum hayatından uzaklaştırılmasıdır! İşte küfre gönlünü açan kimseler bunlardır. Böyleleri, İslâm’a din olarak, devlet olarak, boyun eğmezler; iffetli ve temiz bir topluma razı olmazlar; aksine bundan kalbleri sıkışır. Bunlara müslüman demek çok cahilce bir hükümdür. Böyle bir hüküm, İslâm ve onun mesajı nedir, insanların hayatında gerçekleştirmeye çalıştığı gaye nedir? Bilmeyen kimselerden sadır olur.

Her mümin, imanına avdet ederek, Allah’ın dinini hayatının programı ve varlığının gayesi olarak, gerçekten seçti mi? Bir bakmalıdır. Eğer “evet” diyorsa, müslümanların akidesini severek, şeriatlerine razı olarak, küfrü bütün şekil ve görünümüyle redderek ve münkeri de bütün kısımlarıyla kerih görerek, kendisini müslümanların safına koyabilir ki işte iman budur.

Bu mevzunun başında zikrettiğimiz hadise yakın anlamda diğer bir hadis de Ebu Said’den rivayet edilmiştir. Ebu Said (r.a), Rasûlullah (s.a.v.)’i şöyle derken işittim.

“Sizden biriniz bir münker gördüğünde, gücü yeterse onu eliyle değiştirsin; eğer eliyle ona gücü yetmezse diliyle, eğer diliyle gücü yetmezse kalbiyle değiştirsin. Bu ise imanın en zayıfıdır.” (62) “Münkeri kalble değiştirmek imanın en zayıfıdır” ifadesinin manası, onun gerisinde başka bir iman yok demektir. Zira iman, Allah’ın şeriatını sevmek, onu hayata hakim kılmak ve Allah’ın sözlerinin alçalmasını istemektir. Bir kalb, ma’siyete karşı kıpırdamadığı ve ma’siyet ehline de tavır almadığı zaman o kalb ma’siyete razı oluyor, demektir. Ma’siyete rıza göstermek onu ikrar ve onaylamaktır ki, bu Allah’ın dininden çıkıştır. Ma’siyete razı olup, onu onaylamaya, ma’siyeti sevmek, onu uygulama ve onu topluma yerleştirme eylemi eklendiği vakit, iki çirkin fiil bir araya gelir. Onlar da küfürdür ve Allah’ın yoluna engel olmaktır. Çünkü ma’siyetin yayılmasını sevmek ve batılın revaç bulmasını istemektir. Bu hareket Allah’ın sözlerinin en yüce, kafirlerin sözlerininse en aşağı olması için çabayı gerektiren imanı bozmaktır. Her müslümanın kalbini Allah’ın şeriatından başka sevgilerden, Allah’ın dininden başka bütün gaye ve hedeflerden temizlemelidir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

—Küfrün Mahiyeti ve Hakikati Nedir?—

Küfürle Kafir Arasındaki Fark:

İlerleyen sayfalarda; imanın hakikati, onun gereği amelleri, imanı bozan ve onu gideren şeyleri gördük. Elinizdeki bu kitabcıkta küfür kelimesi bir çok kez tekrarlandı durdu. Ancak bu fasılda inceleyeceğimiz küfürün, ameli küfür olmayıp, sahibini imandan çıkartıcı itikadi küfür olduğu bilinmelidir. Küfür kelimesinin hakiki manası da aslında budur.

Küfür kelimesinin sözlük manası, bir şeyi örtmek ve perdelemektir. Araplar geceyi “kafir” diye adlandırır, çünkü gece eşyayı karanlığı ile örtür ve gizler. Onlar, çifçiye de “kafir” ismini verirler. Çünkü çifçi de tohumu toprağın altına gizler ve onu toprakla örter. Allah’u Teâlâ’nın “Bilin ki dünya hayatı bir oyun, eğlence, süs, kendi aranızda övünme mal ve evlat çoğaltma yarışdır. Bu tıpkı bir yağmura benzer ki bitirdiği nebatat, çifçilerin hoşuna gider...” (63) ayeti buna bir örnektir.

Ayetteki “küffar” kelimesi çifçiler manasındadır. İmandan çıkan kimseyi kafir olarak isimlendirmenin sebebiyse, kişinin imanî delilleri açıkca gördüğü ve Rabb’isinin imana davetini işittiği halde küfründe büyülenerek ısrar etmesidir. Allah’a imanı bilerek ve inaden terkeden yeryüzü kafirlerinin önderi Fir’avn hakkında Allah’ı Teâlâ, Musa (a.s.)’ın diliyle şöyle buyurmaktadır. “Musa dedi ki: Bunları, göklerin ve yerin yaratıcısı Rabb’in kendi delilleri olarak insanlara indirdiğini pekala biliyorsun...” (64) Yani, ey Fir’avn! Şüphesiz sende biliyorsun ki, Allah göklerin ve yerin yaratıcısıdır. O, senin ve kavminin gözleriyle görmesi ve benim, O’nun gönderdiği Rasul’u olduğumu bilmeniz için, müşahede ettiğiniz “ASA”, “EL” vb. mucizelerini gönderen mukaddes varlıktır.

Allah, aşağıdaki ayette Fir’avn ve kavminin hakkı bildiklerini buna rağmen onu yalanlayıp, bilerek saptıklarını haber vermiştir. “Kendileri, anlayıp doğruluğuna kanaat getirdikleri halde, sırf haksızlık ve büyülenme yüzünden onları inkar ettiler. Bak işte o fesatçıların sonu nasıl oldu.” (65)

Musa (a.s.)’ın kavmi, onun getirdiği ayet ve mucizelerin Allah’ın ayet ve mucizeleri olduğuna inanıyordu. Fakat hakkı bilerek ve görerek sırf haksızlıkları yüzünden reddettiler. Allah’u Teâlâ, Rasûlullah’ı yalanlayan müşriklerin halinin de aynı olduğunu bize şöyle haber vermektedir. “Biliyoruz, onların dedikleri elbette seni üzüyor, gerçekte onlar seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler bile bile Allah’ın ayetlerini inkar ediyorlar.” (66) Bütün bunlardan kastedilen, küfrün şeri manası, hakkı bildikten sonra reddetmektir. Bunun anlamı da bilmeden hakkı reddeden veya küfrü bir ameli İslâm’dan zannederek veya onun imana zararsız olduğunu zannederek yapan kimse, kendisine delil getirilinceye kadar kafir olmaz. Ancak hakkı bilerek -ve önceki fasıllarda imanın tarifi, onun gerekleri ve onu bozan hususlarda açıklandığı gibi- reddederse bu müstesnadır. Allah’dan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şehadet edip, sonra bilmeden kendisini imandan çıkarıcı bir amel yapan kimse de kafir olmaz. Ancak bu kimse, o amelin kendisini küfre düşüreceğini bilir; buna rağmen onu reddederek ve büyülenerek yaparsa o zaman küfre girer. Sahabelerden bazıları, bu gibi imanı bozan şeyleri hükmünü bilmeden irtikab etmişlerdir. Rasûlullah (s.a.v.) onların bu hareketlerini sert bir dille kınamıştır; ancak onları da imandan çıkarmamıştır.

Örneğin, Mikdad b. el-Esved Rasûlullah'a "Ya Rasûlallah! Harbde bana saldıran bir adamla karşılaştığımda kılıç darbesiyle bir kolumu koparsa, sonra benden korunmak için bir ağaca sığınarak, İslâm'a girdiğini söylese, böyle dedikten sonra onu öldürebilir miyim? dedim. (Rasûlullah), "Onu öldürme" dedi. Ya Rasûlallah! O benim bir kolumu kopardı sonra o sözü söyledi onu öldüremez miyim? dedim. (Rasûlullah), "Onu öldürme! Eğer onu öldürürsen, o kimse sen onu öldürmeden önceki senin durumunda, sen de o kimse o sözü söylemeden önceki onun durumunda olursun" dedi. (67) Hadisin manası "Sen bu fiilinle bir mümini öldürür ve kafir olursun" demektir.

Usame b. Zeyd savaşılarından birinde "Lailahe İllallah" diyen bir adamı öldürmüştü; bundan dolayı Rasûlullah (s.a.v.) ona çok kızmış ve azarlamıştı. Sonra ona "Lailahe İllallah" dediği halde onu öldürdün ha" (68) diye bu sözü o kadar tekrarlamıştı ki, Usame (r), o gün İslâm'a girmiş olmayı temenni etmiş; daha önce İslâm'a girmemiş olaydım, demiştir. Bu temenninin sebebi Hz. Usame'nin, "muaheze ilimden sonra olur" hükmünü ve bu şeri kaideyi bilmediğindendi.

Bu mevzuda Allah, şöyle buyuruyor: "Allah bir kavmi doğru yola ilettikten sonra, sakınmaları gereken şeyleri kendilerine açıklamadıkça onları saptıracak değildir. Allah her şeyi bilendir." (69) Bir müslüman, hakkı bilip sonra büyülenerek ondan yüz çevirene kadar sapık addedilemez. Zikrettiğimiz bu ayet, Rasûlullah ve müminlerin, müşriklerden ölen akrabalarına istiğfar etmelerini, kınayıcı ayetlerin hemen akabinde gelmiştir. O ayetler ise, "Akraba bile olsa, Cehennem'in ahali olduğu oldukları belli olduktan sonra, müşrikler için mağfiret dilemek; ne Nebi'nin ne de müminlerin yapacakları bir iş değildir. —İbrahim'in babası için mağfiret dilemesi, sadece ona verdiği bir sözden ötürü idi. Fakat onun, bir Allah düşmanı olduğu, kendisine belli olunca ondan uzak durdu. Gerçekten İbrahim çok içli ve yumuşak huylu idi. —Allah, bir kavmi doğru yola ilettikten sonra, sakınmaları gereken şeyleri kendilerine açıklamadıkça onları saptıracak değildi. Allah her şeyi bilendir." (70) Allah, bu önemli hükmün sonunda mezkur şer'i kaideyi hükme bağlamıştır. Bu kaide, muahezenin daima bilgidan sonra olacağı kaidesidir. Buysa Allah'ın kullarına bir fazlıdır, O'na hamd olsun.

Sahabelerden bazısının, bilmeden söylediği şirk sayılan söz ve hareketleri, Usame (r.)'in mezkur meselesine benzemektedir. Oysa şirkin imanı bozduğu bilinmektedir. Mesela, onlardan biri Rasûlullah (s.a.v.)'e "Allah ve sen dilediğin müddetçe...." demişti.

Rasûlullah (s.a.v.) de "Beni Allah'a denk mi yaptın? Sadece Allah dilediği müddetçe... de!" (71) demiştir. Rasûlullah (s.a.v.), bu kişinin davranışını tevhide bilmediğine vermişti. Rasûlullah (s.a.v.) fetihlerde müslüman olan bazı kimselerle, Havazin seferine giderken, kendisine söyledikleri söz de bu kısımdandır. Onlar, - müşriklerin- zatı envat isimli ağaca uğramışlardı. Müşrikler, o ağaca kılıçlarını asıyor ve savaş gecesi kim böyle yaparsa, galip gelir zannediyorlardı. Bu yeni müslümanlar, "Ya Rasûlallah! Onların zatı envatı gibi bize de bir zatı envat yap" dediler. Rasûlullah (s.a.v.): "Allah'u ekber! Şüphesiz ki, bu (söz geçmişlerin) sünnetleridir. Nefsim elinde olan Zat'a yemin ederim ki, İsrailoğullarının Musa'ya "... Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap..." dedikleri gibi bir söz söylediniz" (72) buyurdu. Galibiyet, kuşkusuz Allah'ın elinde ve dilemesiyledir. Galibiyetin ağaca silah asmakla olmayacağı ve bu hareketin de bir şirk olduğu ortadadır. Buna karşılık Rasûlullah (s.a.v.), onlara bu hareketinizle küfre girdiniz, dininizi iptal ettiniz; size tecdidi İslâm gerekir dememiş; buna karşılık efendimiz, onlara bu amelin şirk olduğnu ve

gelecekte bundan sakınmaları gerektiğini, beyan etmiştir. Bu ve benzeri deliller çoktur. Bu delillerden istifade edeceğimiz kaide küfürle kafirin arasını daima tefrik etmek ve bu iki kelimeyi daima farklı olarak ele almaktır. Küfür, imanı bozan söz ve amellerdir; bunların bir kısmı, bilmeden bazı müslümanlardan sadır olabilir. Böyle bir durumda onlara, küfürle hüküm vermek doğru değildir. Aksine o kimselere, gelecekte sakınmaları için bu tür şeylerin küfür, şirk vb. imanı bozan şeyler olduğu öğretilmelidir.

İman edip, onun gereği amelleri yerine getiren kimse, imanına sınıksız sarılmıştır. Kim de tenezzül etmez, yüz çevirirse; Allah korusun küfre girer. Fakak kafir, imanî deliller kendisine açıklandığı ve hakkı kesin bildiği halde kabul etmeyen kimsedir.

— Yalancı Örf —

Müslüman kardeş! Mümin ve kafire ayrı ayrı hükmünü basiretle verebilmen için, bir müslümanda olması gereken sıfatlar kalbinde şekillenmiş ve kafirlerin sıfatlandığı özellikleri de öğrenmiş olmanı şimdi umabilirsin.

Müslüman kardeş! İslâm akidesinde önceliğe haiz mezkur kaideleri müslümanların bilmemesindeki sebebin bu yalancı örf olduğunu bilmelisin. Bu örf nedir? Neden yalancıdır? Onu izah edeceğim!

Örf, insanların umumi yönüyle kabul ettikleri ve üzerinde karşılıklı anlaşabildikleri şeydir. Müslümanlar olarak toplumumuzda “Lailahe illallah” diyen bir kimse müslümandır hükmü, umumi akideyi geçerli kıldığı için bu hükme karşı boyun büküktür. Aslında bu kaide, sahihtir. Ancak bu umumi akidenin sonradan nasıl değişim ve bozulmaya uğradığı da gözönündedir.

a) Şüphesiz ki bu akide; Allah’a O’nun kainatın yaratıcısı ve işlerinin idarecisi olduğuna iman; mutlak itaatın ve boyun eğmenin O’na yapılmasının gerekliliğini; İslâm akide ve şeriatını severek ve isteyerek şirk ordusundan iman ordusuna geçmeyi; müslümanın “vela”sının din kardeşlerine olmasını ifade ediyordu. Bu akidenin gereklerini tatbik ölçüsünde, müslümanlar birbirlerinden farkı idiler. Onların bazıları, şeriatın cüzlerinde gevşek davranıyor veya bazı münkerat ve masiyetlere bulaşıyorlardı; ancak o mezkur aslı devamlı koruyorlardı.

b) Giderek bu saf ve açık akide, insanların yanında zayıflamaya başladı. Müslümanların içinde, Arapça konuşup, İslâmî isimler taşıyan ve onu tevarüs eden nesiller yetişti. “Lailahe İllallah”ın manası bunların yanında, Allah’dan başka yaratıcı yoktur veya Allah’dan başka mevcut yoktur onlamındadır. Çeşitli akımların fiili tesirleriyle, kabirleri ta’zim, onlara dua, ağaç ve taşlara ibadet gibi, her çeşit şirk zuhur etti. Bundan sonra sıra, İslâm şeriatını yürürlükten kaldırıp küfür ahkâmını ülkelerinde yerleştirme işine geldi. Hatta içlerinde o hükümler için hamaset gösterenler, İslâm şeriatını çağdışılıkla niteleyenler; onu uygulamanın atom ve füzelerin kullanıldığı toplumlarda mümkün olmadığını, söyleyenlerde yetişti. Kişiyi İslâm’dan çıkarıcı bu ifadelerden sonra, o kimseler Lailahe İllallah diyor, namaz kılıyor, zekat veriyor vb. ibadetler de yapıyorlar. İşte müslümanlarla, özellikle müslüman alimlerle alay edenler bunlardır. Bunların içinde Allah’ın şeriatı yerine kafirlerin hükümlerini uygulamak için mücadele eden, mülhidler de vardır. Buna rağmen onlar kendilerini “Lailahe İllallah”ın grubundan zannetmektedirler. (73)

c) Kendisini İslâm'a nisbet eden herkese "alel ıtlak" müslüman ismini veren bu yalancı örf, İslâm'ın eriyip gitmesinde; müslümanın hüviyetinin kaybolmasında ilk sebep olmuştur.

d) Kendisini -müslümanım diye- avutan ve İslâm'a sadece sempati duyan kimseleri, bu düşüncelerinde devam ettirmek için necis müşrikler, küfürlerine İslâm elbisesi giydirmekte ve İslâm adıyla küfür nizamını yaymaktadırlar. Bundan dolayı insanlar, İslâm'ı -kendisine komünizm, kapitalizm, demokrasi vb. kafiri izmlerin karıştığı- kirli ve yamalıklı bir elbise olarak gördüler. Bu sebeple İslâm'ın benzersiz ve bağımsız şekli zihinlerden silindi. İslâm'ın ilk ayrıcalığı olan Allah'ın vahyi ve O'nun nizamı olma özelliği kayboldu. Beşerin bu nizamda onu anlamak ve hayata tatbikten başka hiç bir mükellefiyeti yoktur.

İnsanlardan çoğuna "müslüman" sıfatının verilemeyeceğinden korkan kimseler, ferdlerin İslâmî kıstaslarla değerlendirilmeleri kendilerine ağır gelmektedir. Bu kişiler, yalancı örf sebebiyle hükümlerini ve iddialarını teyid etmek için, o örfte sığınıyor ve kendi haklarında hata ediyorlar. Aynı zamanda müntesibi olmakla şeref duydukları, İslâm hakkında da günah işliyorlar. İnsanlar için en hayırlısı, hakkı hak bilip, ona tabi olmak; onlardan hakkı reddeden ve batılda ısrar edenleri de körlüğüne terketmektir.

f) İşte bu yalancı örf, Rasûlullah (s.a.v.)'ın zamanında yahudilerin hidayeti kabul etmemeleri ve İslâm bayrağı altında toplanmalarına en büyük nedendi. Onlar, kendilerini Allah'ın dininin ehli, Allah'ın alemlere tercih ettiği ve cenneti sadece kendilerine has kıldığı kimseler inancıyla Rasûlullah'a gelmişlerdi. Yahudilerin bu inançları, İslâm'a yapışıp, dinlerinin gereği Hz. Muhammed (s.a.v.)'e tabi olsalar; ihdas ettikleri fesadı, Rab'lerinin kitabında ve şeriatlerinde yaptıkları tahrifi terketselerdi, doğru olabilirdi. Fakat onlar, batıla yapışıp hakkı reddederek küfre girdiler. Cennet'e girmek ve bağışlanmakla ilgili amelleri onlara fayda vermedi.

Yahudilerin dün yaptıkları bu çirkin hareketleri, bugün bir çok müslüman yapmaktadır. "Lailahe İllallah"ın manası müslümanların yaşamında değişiyor. İbadet, kanun koyma vb. mevzularda bilmeden Allah'a eş koşuyorlar. İslâm'ın mesajıyla alay edip, yahudilerin kendi rasul ve davetçilerine yaptığı zulümleri; bunlarda Allah'a davet eden kişileri öldürerek, işkence ederek hapse atarak vb. şekillerde yapıyorlar. Bu gibi zulümlerle onları dinlerinde fitneye düşürüyor ve küfrün her çeşidine alkış tutuyorlar. Bununla beraber kendilerine "yaptığınız bu fiiller imansızlıktır; ıkrar ettiğiniz Lailahe İllallah bu fiilleri tamamen yasaklıyor" dense somurtup gidiyorlar.

g) Bugün davetçilerin görevi "Lailahe İllallah Muhammeden Rasûlullah" kelimesinden kastedilen doğru manayı herkesin anlaması için, cihad olmalıdır. Bu kutlu kelimenin ifade ettiği doğru mana; Allah'a iman, O'nun emirlerine boyun eğmek ve şeriatını uygulamaktır. İster kendine dua edilen bir mezar, ister —Allah'ın Teâlâ izin vermediği halde— insanlara kendinden kanun koyan bir devlet başkanı olsun, Allah'dan başka itaat edilen her şeyi reddetmektir. Sözlü veya fiili "velâ"yı müslümanlara yapmak; küfür ve kafirlerle kalble, dille ve elle mücadele etmektir. Kalble mücadele etmekse imanın en zayıfıdır. Onun gerisinde hardal tanesi kadar da iman yoktur.

h) Bugün yapılması gereken, bu yalancı örfü değiştirmek olmalıdır. Ancak bunu yaparken, müslümanların avamına kafir diyerek, cephe alma yerine onların "Lailahe İllallah"ın kastedtiği manayı iyi anlamalarını sağlamaktır. Geçen fasılda, küfürle kafir arasındaki farkı anlatmıştık. Kafir, "hakkı bilen ve ona karşı batılla bile bile mücadele eden kimsedir" demiştik.

i) Burada şöyle bir soru akla gelebilir. Müslümanların geneline nasıl davranacağız? “İmanın hakikatı kayboldu, dini bilen yok oldu ve toplum ondan soyutlandı” diye düşünüp, dindarlıklarını gerçekten bildiğimiz kimselere mi mümin diyeceğiz? Yoksa herkese, bunlar müslümandır, İslâm’ı tevarüs etmişlerdir, küfrü söz ve fiilleri çoğu bilmeden yapmaktadır diye mi muamele edeceğiz? Bu sorunun doğru cevabı; insanların geneline, onlar imanı bozan bir şey yapana ve onda inatla mücadele edene kadar müslüman diye hükmedilir. Onların müslüman muamelesi görmeleri ve öğrenmeleri sağlanmalıdır.

İslâmî toplumda, insanların geneline müslüman diye hükmedilir. Bununla beraber onlardan bilerek imanı bozucu bir fiil işleyen ve onu inatla savunan kimseler bu hükmün dışındadır. Onların müslüman muamelesi görmeleri ve İslâm’ın hakikatlerini öğrenmeleri gerekir. Onlar, imanı bozan bir fiili işlemeden ve kendisine de hüccet ikame (74) edilmeden bu hakikatten çıkmayacaklarını öğrenmelidirler. Bunun da delilleri çoktur.

1) Şüphesiz ki, bu ümmet tevhid akidesini tevarüs (75) etmiş ve o akide kendisine iyice yerleşmiştir. Toplumumuzda imanî çıkmazlarla beraber, insanların bu korkunç değişimi aralarındaki farklılıkların çokluğu, bilgisizlik ve gafletlerinin neticesidir. Bir de dini anlaşılabilir hale getiren şeytanlaşmış insan ve cinlerin faaliyetleridir. O gibiler, İslâm’ın küfrî fikir ve inançlara karşı olmadığını söyleyerek müslümanları kandırıyorlar. Bundan dolayı müslümanlar dinden zannederek bilmeden batıl şeylere inanıyorlar. Bu insanlar dinlerini hakkıyla bildikleri gün, hemen inançlarını tashih ve Allah’a tevbe edeceklerdir.

2) İmanî meselelerde, helak olan açık delille helak olsun; yaşayan da açık delille yaşasın diye, hüccet ikame etmek insanlar arasında gereği gibi yapılmamaktadır. Bunun sebebi; sapık alimlerin, İslâm’ın zayıflamasının İslâm topraklarında küfrün yerleşmesinin, gerçek müminlerin dışlanmasının arkasında olmalarındandır.

3) Müslümanların yaşadığı yerlerde İslâm nizamı yerine kafir nizamların hakim olmasından sonra iman ehlini bir safta, küfür ve nifak ehlini bir safta toplayıcı bir mücadele olmamıştır. aksine onların durumu çok karışmıştır. İnsanlar bu durumdayken onlar hakkında hüküm vermek mümkün değildir.

4) Kendisini İslâm’a nisbet eden kimseye “müslüman” hükmü verilmelidir. Bu hükümde, akli başında hiç kimse ihtilaf etmemiştir. Bundan dolayı o kimseyi müslüman kimliğinden çıkartmak haramdır. Ancak İslâm’a nisbet edilen kişi, diliyle müslüman olmadığını söyler; fiiliyle müslüman olmadığını gösterirse, bu müstesnadır. Yani böyle biri müslüman değildir.

BEŞİNCİ FASIL

—Mümini İmandan Çıkarmayan Söz ve Ameller—

Kitabın geçen fasıllarında, masiyetlerin müslümanı -helal görmediği sürece- imandan çıkarmadığını görmüştük. Masiyeti helal görme derken; onu temize çıkarma ve ondan dolayı cezaya çarptırılmaktan korkmayı kastediyorum. Hırsızlık, içki vb. masiyetlere müslüman zaaf ve gaflet anında yaklaşabilir; bu da onu imandan çıkarmaz. Bunun, kitap ve sünnetteki delilleri bilinmektedir. En meşhurlarından biri Ebu Zer (r.)'ın hadisidir. O şöyle rivayet etmektedir. “Bir keresinde Rasûlullah (s.a.v.)'ın yanına geldiğimde, O uyuyordu; üzerinde de beyaz bir örtü vardı. Sonra dönüp ona tekrar geldim, o yine uyuyordu. Sonra dönüp, onun yanına tekrar geldiğimde uyanmıştı, yanına oturduğumda “Herhangi bir kul Lailahe İllallah der, sonra bu tevhid üzere ölürse Cennet'e girer” dedi. (Ben) eğer zina eder, hırsızlık yaparsa da mı? dedim. Rasûlullah, “Zina etse de, hırsızlık yapsa da buyurdu.” (Ben yine) zina eder, hırsızlık yaparsa da mı? dedim. “Zina eder, hırsızlık yaparsa da” buyurdu. Bu sual ve cevap üç defa tekrarlandı. Sonra dördüncüde Rasûlullah (s.a.v.) “Ebu Zer'in burnu toprakta sürtülse de öyledir” buyurdu. (76)

Bu hadis izaha çalıştığım mevzuda açık bir delildir. Bu hadise, ehli sünnet içerisinde mühalefet eden yoktur. Ancak bazı kimseler, bu mevzuda gevşek davranarak, ahiret azabından korkmadan devamlı günah işlemenin imanı bozmayacağını zannetmişlerdir ki, bunun izahı geçti.

Harici ve Mutezile'ye gelince onlar, haddi aşarak masiyetin müminin yaptığı, bütün salih amelleri yok ettiğini; tevbe etmezse ebediyen ateşte kalacağını söylemektedirler. Biraz öncede ifade ettiğim gibi, bu söz haddi aşmaktır. Ebu Zer (r.)'ın mezkur hadisi, Ebu Hureyre (r.)'ın şu hadisine muarız değildir. Ebu Hureyre hadisinde Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyuruyor: “Zina eden kimse zina ettiği vakit, mümin olarak zina etmez; hırsızlık eden kimse de hırsızlık ettiği vakit, mümin olarak hırsızlık etmez; içki içen kimse de içtiği vakit, mü'min olarak içmez.” (77) Şüphesiz ki, bu hadis masiyet vaktinde imanın çıktığına delildir. İmanın ma'siyet anında çıkmasının anlamı; onun hakikatının kalbden kaybolması demektir. Buraya kadar yapılan izahlara iman meselesini anlayan kimse, ma'siyet işlenirken, iman nasıl kaybolacağını da iyi anlar.

İman, aynı zamanda her şeyi bilen ve kendisine itaatsızlık edenlere azab etmeye gücü yeten Allah'dan korkudur. Bu da yine iman hakikatlarından bir hakikattir. Mesela bir kişinin, zina ederken Rabb'isinin kendisini gördüğünü, bildiğini, hesaba çekeceğini ve kıyamet günü O'nunla karşılaşacağına inandığını, buna rağmen o çirkin fiile devam ettiğini farz edelim. Bu adam, o çirkin fiili işlediği anda, imanlı olsa kanı donar ve irkilerek o fiilden uzaklaşırdı. Buna karşılık o kişinin bu fiile devam etmesi, iman hakikatının kalbinden kaybolduğuna delildir. Bu çirkin fiilden sonra Allah'ın -azab ile- tehdidini hatırlayıp, yaptığından dolayı pişman olur ve akibetten korkarsa, o kişi mümindir. Allah'ın tehdidini hatırlamaz, yaptığından pişman olmaz ve akibetten de korkmazsa; onun ne suçtan önce, ne o suç anında ve ne de o suçtan sonra, imanı yoktur. Yaptığı çirkin suçtan pişmanlık duymayan ve bundan dolayı Allah'dan korkmayan kişinin imanına şahitlik eden de cahilce bir şهادette bulunmaktadır. Zira, bazı kimseler bu meselelerde olgunlaşmamış bilgileriyle hatalı hükümler veriyorlar.

Bu meseleler:

1) Mecburiyet karşısında küfür kelimesini söylemek, müslümanı dininden çıkarmaz. Bu mevzunun aslı Allah'ı Teâlâ'nın "Kalbi imanla (dolu) mutmain olduğu halde zorlananların dışında, her kim; iman ettikten sonra Allah'ı tanımayıp, küfre göğüs açarsa; işte Allah'ın gazabı o gibilerin başıdır ve onlar için büyük bir azab vardır.

Bu, onların dünya hayatını, ahirete tercih etmelerinden ve Allah'ın da inkar eden kavmi doğru yola iletmeyeceğindedir." (78)

Ammar b. Yasir (r.)'in annesi Sümeyye (r.)'in her ayağına bir deve bağlanmış, işkence edilirken Allah'ın düşmanı Ebu Cehil onun yanına gelerek "sen erkekler için müslüman oldun" deyip onu itham etti. Sonra O'nu bir kılıç darbesiyle öldürdü. Sümeyye'den sonra kocası Yasir (r.) aynı şekilde işkence altında can verdi. Bütün bunlardan sonra, kafirlerin işkence ve baskısı üzerine Ammar (r.) diliyle onların istedikleri küfür kelimesini söyledi. Bunun üzerine yukardaki ayetler geldi. Küfür kelimesini diliyle söylediğinden dolayı müteessir olan Ammar, ağlayarak Rasûlullah (s.a.v.)'in yanına geldiğinde Rasûlullah (s.a.v.) O'nun üzüntüsünü teselli ederek, göz yaşlarını sildi ve "Seni yine zorlarsa istediklerini söyle!" dedi ve ona ruhsat verdi. Yani "Onlar sana işkence etmeye dönerlerse sen de bu söze dön" dedi. Sonra mezkur ayetler bu ruhsatı kıyamete kadar tescil etmek için geldi. Ancak işkenceye sabrederek küfür kelimesini söylememek, işkence veya ölümden kurtularak o kelimeyi söylemekten daha faziletlidir; bunda da okul çağındaki öğrenciler bile ihtilaf etmemişlerdir.

Bir takım kimseler, "bazı hallerde küfrü izhar etmek, İslâm'ı izhar etmekten daha hayırlıdır" diyor ve öyle zannediyorlar. Bu zanlarını da "tebliğini maslahatı" olarak isimlendiriyorlar. Oysa tebliğcilerin, Allah'ın dinini tebliğ uğrunda işkenceye sabır etmeleri ve o uğurda ölmeleri tebliğ için daha büyük bir maslahattır. Dolayısıyla tebliğciler o necis küfür kelimesiyle dillerini kirletmemelidirler. İşkence esnasında küfür kelimesini söylemediğinden dolayı, bir kaç kişinin şehadeti, tebliğ için küfür kelimesini söyleyip tağutların istediğini vererek kalabalıkların bekasından daha tesirli olabilir. Ammar hadisesinin, -şaiyelerden uzak- sahih inançta bir ruhsat olarak kalması; ögünülecek bir şey olmaması gerekir. Aynı zamanda icbar karşısında, küfür kelimesini söylemekle itikadın mahiyetini gizlemeyi, birbirinden ayırmamız gerekiyor. Zor durumlarda imanı gizlemek, fazilet ve yapılması gereken şer'i bir siyaset olabilir. Bu fiili, faziletli sahabiler Mekke'de yapmıştır. Huzeyfe (r.)'in rivayet ettiği hadiste Rasûlullah (s.a.v.), "İslâm'a giren herkesi sayın bakalım" dedi. Ya Rasûlallah, altıyüzle yediyüz arası bir sayıya ulaşmışken, hakkımızda endişe mi ediyorsun? dedik. Rasûlullah (s.a.v.) "Siz bilmiyorsunuz, belki siz dininizden dolayı fitneye uğratılabilirsiniz" dedi. Huzeyfe, dinimizden dolayı fitneye uğratıldık da bizden biri namaz kılacağı vakit تنها yerlere giderdi" (79) dedi.

Tabi ki bu hadise Mekke'de idi. Bu ortamda müslümanların İslâmî şiarları gizlemeleri; ne korkaklıkları ne de ruhsatın azimetten daha faziletli olduğundandı. Aksine bu durum, İslâm'ın yayılması ve onun fenerinin etrafı aydınlatması için gerekli bir siyasetti. Böyle zor bir durum müslümanlara da gelip çatığında, onların da imanlarını gizlemeleri ilan etmelerinden daha hayırlı olabilir. Bununla beraber, imanı gizlemekle, küfür kelimesini söylemek arasında büyük fark vardır. Fakat İslâm'ı akide ve şeriati gizlemenin korkuyla değilde siyaset ve zor şartların bir gereği olduğu bilinmelidir. Aynı zamanda bunu doğru ve sahih ictihad üzere bina edilmiş, şer'i ve selim bir görüşün tahdid etmesi de gerekir.

Zor şartlar muvacehesinden imanı gizlemek, fazilet ve -mekruh şeylerden- kaçmak için bir fariza değildir. Aksine o, müslümanların geneli için menfaat sağlamaktır.

Muhammed b. Mesleme (r.) bu fiili, Rasûlullah (s.a.v.), kendisini Ka'b b. Eşref'i (80) öldürmek için görevlendirdiğinde yapmıştır. Hendek savaşında aynı fiili Nuaym b. Mesûd yapmıştır. (81)

2) Küfür sözünü söylemeye icbar edilmekle, diğerlerine zulüm olan bir fiile mecbur edilmeyi, birbirinden ayırmak lazımdır. Bir müslümanı öldürmek, diğer bir müslüman için mecburi hale gelemaz. Öldürmeye icbar edilen can, öldürülecek candan daha değerli değildir. Bundan dolayı alimler, bir kimse ölüm tehdidi altında küfre girmek için icbar edilse, icbar edildiği şeyi diliyle söylemesi caizdir. Ancak bir müslümanı öldürmek için, icbar edilen kimseye bunu yapması, asla caiz değildir, demişlerdir. Çünkü icbar edilenin canı, kendini kurtarmak için kıyacağı candan daha hayırlı değildir.

İmam İbni Kayyim, -Fevâid'inde- şöyle diyor: “Bir kimse kendisine livata yapılmak için icbar edilse, aksi takdirde öldürülmekle tehdit edilse, o kimse bu fiile razı olamaz. Kimse de ona bu fiili zorla yapamaz. Aynı zamanda o kimse, başka birine bu fiili yapmakla icbar edilse bu hüküm onun için de geçerlidir.” Bir kimsenin müslüman kardeşinin ırzına dil uzatması veya onu tekfir etmesi için icbar edilmesine gelince; bu mesele şüpheli olmakla beraber, icbar edilen kişiye bu fiilleri yapması caizdir. Çünkü Rasûlullah (s.a.v.) müslümanların geneline menfaat sağlama yolunda, kendisine Muhammed b. Mesleme'nin konuşmasına izin vermiştir. Allah'ı Teâlâ da kendisine iman hakkında icbar anında müslümanın söylediği şeylere ruhsat vermiştir. Dolayısıyla bir mümine namusu hakkında çirkin bir şey söylemek icbar anında nasıl caiz olmaz(?). Şüphesiz ki bu Allah'a nisbeten daha hafiftir. Ancak burada dikkat edilecek husus, icbar edilen müslüman diğer müslümandan icbar anında meydana gelen şeyden dolayı özür dilemelidir.

Bu meseleyi özetlersek, küfür kelimesini icbar anında söylemek ruhsattır diyebiliriz. Bununla birlikte onu söylememek daha faziletlidir. İcbar adı altında müslümanı öldürmek veya onun ırzına geçmek ise asla caiz değildir. İcbar sebebiyle müslümana sövmek veya onu tekfir etmek, ilk fırsatta dönmek ve özür dilemek şartıyla caizdir, Allah'ı a'lem. Burada Allah'ın “... Her kim; iman ettikten sonra Allah'ı tanımayıp küfre göğüs açarsa, işte Allah'ın gazabı o gibilerin başıdır ve onlar için büyük bir azap vardır” (82) ayetine dikkat çekmek istiyorum. Şüphesiz ki müslüman, icbar halinde veya icbar dışında küfre göğsünü açmadığı gibi küfür ve kafirlerden göğsü daralır. İcbar edildiği halin, geçici bir hal ve geçici bir ruhsat olduğunu bilir. İcbar belası geçince ruhsat da geçer. Bunun manası, icbar anında küfür kelimesini kolayca söylemek, onu dayanak ve ulaşılmaması gereken hedef olarak görmek Allah'a karşı nankörlük, müminin de cihat ve sayu gayretini iptal etmektir. Allah'ı Teâlâ, bu gibiler için Ankebut Sûresi'nde “İnsanlardan kimileri var ki, “Allah'a iman ettik” derler; fakat kendisine Allah uğruna eziyet edilince, insanların eziyetini Allah'ın azabı gibi, sayar. Ama Rabbinden sana bir yardım gelse, “biz de sizinle beraberdik” derler. Allah, alemlerin göğüslerinde bulunan düşünceleri herkesten daha iyi bilmez mi?” (83) buyurmaktadır.

Müminlerin, ahiret azabını kendileri için küfre girmeye mani saydıkları gibi, fitne zamanında aceze düşen, güvenini kaybeden, batıla teslim olan ve imtihan olduğu fitneyi kendisi için islâm ve imandan menedici addedenleri, Allah münafıklıkla vafsetmiştir. Çünkü bu kimseler, Allah'ın yardım ve zaferi geldiğinde sayu gayret eden, ihlaslı müminlere “... Biz de sizinle beraberdik derler...” (84) Allah'ı Teâlâ, gerçekte kimin müminlerle beraber olduğunu iyi bilmektedir. Dolayısıyla ayetin sonunda: “Allah, alemlerin göğüslerinde bulunan düşünceleri herkesten daha iyi

bilmez mi? Allah, hakkıyla iman edenleri de bilir ve iki yüzlü münafıkları da bilir.” buyurmaktadır. Zorlukta, kolaylıkta, hoş gitse de, gitmese de mümin daima, Allah ve onun dostlarıyla beraber olmalıdır. Bela ve musibetler, mümini sırat-ı müstakimden saptıracak olursa, o hal geçtiğinde hemen dua ve tazarru ile Allah’ın emrini yerine getirmeli ve eski haline dönmelidir. “Allah, emrini yerine getirendir; ama insanların çoğu bilmezler.” (85) La havle ve la kuvvete illa billah.

ALTINCI FASIL

— Allah’ın Kelamını Tevil Ederek Zahir Manasından Çıkarmak İctihadla Beraber Hatadır —

Bazı kimseleri müslüman kardeşlerini tekfir etmeye sevkeden hususların başında, Allah’ın kelamını hatalı tevil ederek, onu zahir anlamından çıkarmaları gelmektedir. Doğrusu bu mesele nazik ve çok tehlikelidir. Çünkü tekfirle ilgili bu mevzu, zahirden daha ziyade kalbe taalluk eden bir meseledir.

Tevil, sapıklık ve fesatçılıktan; hakkı batıla kasden karıştırmaktan olabilir ki, Allah korusun bu küfürdür. Bununla beraber tevil, işin hakikatını kavrayamadığı için Allah’ın kelamını, zahirinin dışında bir manaya hamleder ki, bununla diğerinin arasını (gaybı bilen sırlara hakkıyla vakıf olan) Allah ayırabilir. Bundan dolayı bir şahsı, Allah’ın kelamına muhalif görüşlerinden veya fetvalarından dolayı, tekfir etmede acele etmemeliyiz. Bu gibi hususlarda önce kişinin muradını, söylediği sözle neyi kasdettiğini iyi anlamak sonra da mümkünse ona hüccet ikame etmek gerekir. Bu husus, tafsilata ihtiyaç bırakmayacak kadar açıktır.

Her konuşmacının, konuşmasıyla ulaşmak istediği bir maksadı vardır. Bunu ifade ederken de gücünün yettiği üslubu kullanır. Bazen kişinin üslubu, kendisine zarar verip, kullandığı kelimeler kendi aleyhine -istemediği- ve kastetmediği bir manaya hamlolunabilir. Herkesin sözünü kullandığı üsluba göre değerlendirmemek ve onu tabir ederken irade ettiği maksadına göre yorumlamamak, hataların en büyüğüdür. Bundan dolayı, bir şahsın ifade ettiği sözler ne kasdettiğini bilene kadar, onu kendimizce tefsir etmemiz caiz değildir. Bu kaideden sonra, kişinin sözü, istenilen mana üzerine hamlolunur. Bu kaide yalnız insanların sözleri için de geçerli değildir; aksine, Allah ve Rasûlü’nün sözleri için de geçerlidir.

Konuşmacının ulaşmak istediği mana anlaşıldığı zaman, mananın serdedildiği hedef ve gayeye bakmak gerekir. Çünkü mana, aslında doğru, fakat konuşulan ifadelerle ulaşılmak istenen hedefse yanlış ve batıl olabilir. Hz. Ali (r.)’ın “Söz hak bir sözdür, ancak onunla batıl istenmektedir” mealindeki ifadesi çok anlamlıdır. Aslında nice hak söz var ki, onu söyleyen kimse, o sözle sadece şer ve fitne istemektedir. Burada daha fazla açıklamaya gerek yoktur.

Mana ve hedef tahdid edildiği vakit, doğru anlaşılma gerçekleşmiştir. Bir müslüman sapma ve yanlış bir durum gördüğünde, delil getirerek onu düzeltmelidir. Bir kimse de hakkı bildikten sonra reddeder ve bile-bile inat ederse, -Allah korusun- o sapıktır. Netice olarak, tevil sahası, tehlikelerle çevrilidir. Çünkü çoğu tevilde, niyetleri töhmet altında bırakma vardır. Niyetleri itham ise, kesin ve sabit esaslar üzere bina edilmemişse, çok tehlikelidir. Mücerred şüphe, hataları araştırma vb. şeyler, bir müslümanı diğer bir müslümanı tekfira götürmemelidir. Müslümana yaraşan, delil getirerek Allah’a mazaret sunmak; kişileri tekfir ve teşhir etmeksizin, onların

hatalarını beyan etmektir. İlk ve son hükmü verecek zat niyetleri bilip, sırlara vakıf olan Allah'dır.

Allah ve Rasûlü'nün sözlerini tevil, geçmişte müslümanların aleyhine açılmış şer ve bela kapılarının en zararlısı idi; kuşkusuz bugün de öyledir. Dolayısıyla bundan sakınmak gerekir. Tevilin yaygınlaşmasına yardımcı olan sebeblerse şunlardır:

a) Arap dilinin özelliği itibariyle temsil, teşbih, istiare ve kinayeye dayanan bir çok belâgat yönleri vardır. Bu dildeki mecaz yönlerinden fevkalade değişik manaların çıktığı da ehline bilinmektedir. Dilin bu özellikleri ihtilafı görüşlere ve fikri uzaklaşmalara yardım etmiştir, denebilir. Bu uzaklık, sadece amellerde olmayıp, aksine inançta da olmuştur. Bunlar, Arap dilinin ne hatasından ne de noksanlığındandır. Sonra bu belâgat kaideleri, her dilde yaklaşık aynıdır. Arapça, dillerin en zengini, konuşma tasarrufuna ve ifade güzelliğine en fazla sahip olandır, diyebiliriz. Yukarıda da belirttiğim gibi, bir şahsın konuşmasını, kelimelerin muhtemel manalarına göre değil de, o şahsın irade edip kastedtiği manaya göre yorumlama kaidesi bilindiğinde Arap dilinin o özellikleri aslında övülecek bir özelliğidir; hata ve noksanlığı değildir.

b) İslâm düşmanı ve hevasının kulu kimseler, bu özellikleri fırsat bilerek ve onları kullanarak öyle olmadığı halde, sözün içeriği budur ve ondan kastedilen mana budur, iddiasıyla İslâm'ı içten tahrife yönelmişlerdir. Ulaşmak istedikleri çirkin gayelerine muarız ayet ve hadisleri teville, tahrif etmişlerdir. Sonra Kur'ân'ı mücmel ve mufassal olarak, Allah ve Rasûlü'nün kassetmediği manalara hamletmişlerdir. Bu sebeplerle de İslâm örtüsü altında korkunç tahribat yapılmıştır.

Bu sebeplerden ötürü, mezkur tahrif faaliyetlerine karşı çıkmak; İslâm'a anlamak için onun ilk sultasına rucu etmek; Arapça dilbilgisi kaidelerine ve kelimelerin zahir manalarına bağlı kalmak gerekir. Ancak, kesin bir delil gelir ve biz de konuşan kişinin konuşmasından kelimelerin zahiri manasını değil de, mecaz manasını kastedtiğini bilirsek, bu müstesnadır. Netice olarak, fesad ve sapıklık için tevil edenler, hakka ulaşmak için ictihad edip tevil edenin, hali birbirine benzemez. Özellikle bu hal, meseleleri kaynağından ele alan ilim erbabı kişilere gizli kalmaz. Konuşmasından tevil ettiği anlaşılan ve gayelerinin İslâm'ı tahrif, batılı hakka tercih etmek olmadığını bildiğimiz kimselere çarçabuk kafir hükmünü vermemiz caiz değildir. Bunun için selef alimleri, mutezile ve eşarilerin tevilcilerini tekfir etmemişlerdir. Çünkü onların gayesi, İslâm'ın hükümlerini müdafa, zındıklara ve felsefecilere karşı durmaktır. Bununla beraber selef imamları, tevilcilerin akide mevzusunda yazdıkları kalamî kitapların bir çok yönden zararlı olduğuna, hatta bazılarının yakılmasının gerektiğine fetva vermişlerdir. Bu mevzuda İmam Şafî ve İmam Ahmed b. Hanbel'in fetvaları çok açıktır. Her asırda selef alimlerinin aldığı bu doğru ve tavizsiz tavrı, asrımızda da bizim almamız gerekmektedir. Zira İslâm ve müslümanları kayırdığını zanneden ehli tevil ve ehli batıl çoğalmıştır. Dolayısıyla meselelerimizi önce Allah'u Teâlâ'nın kitabına ve Rasûlullah'ın sünnetine arz etmek, kelimelerin Arapça manalarına bağlı kalmak gerekir. Ayet ve hadislerle Allah ve Rasûlü'nün muradı, zahir ve akla ilk gelen değil de başka bir manada olduğunu isbat eden -kesin- bir delil gelmediği müddetçe, tevili haram saymamız vacibdir. Bu hususlara sınıksız sarılmak, onları iyice anlamak ve onları muhtelif tevillere tatbiki de öğrenmek gerekiyor ki; mümin içinde basiret üzere olsun. Bundan sonra cedel ve inkar kabul etmez delillerle hakkı açıklamak ve kişileri tekfir vb. suçlamaları terketmek gerekmektedir.

1) Müslim (60/111)

2) Müslim (61/112)

- 3) Muvâlât: Yardım etmek, dost olmak, sevmek ve arka çıkmak vb.
- 4) Bakara: 260
- 5) Yusuf: 17
- 6) Yunus: 90
- 7) Yunus: 83
- 8) Müslim: 8/1
- 9) Bakara: 143
- 10) Buhari: 9. Müslim: 35/58. Ebu Davud: 4676. Nesei: 5020. İbni Mace: 57.
- 11) Hucurat: 15
- 12) Hucurat: 15
- 13) Enfal: 4
- 14) Ağraf: 54
- 15) Müslim: 1910/158. Ebu Davud: 2502. Neseî: 3097
- 16) Bakara: 216
- 17) Eman, Zimmet
- 18) Müslim (82/134), Tirmizi (2618-2619-2621), Müsnedi Ahmed (3/370)
- 19) Tirmizi (2622), Ahmet Şakir baskısı.
- 20) Bakara: 80
- 21) İsrâ: 61
- 22) Nisa: 93
- 23) 27. sayfanın dip notuna bak.
- 24) Kıyame: 1-6
- 25) Kıyame: 5-6
- 26) Bakara 143
- 27) Buhari (723), Müslim (949/60), Tirmizi (1058).
- 28) Bakara: 85
- 29) Nisa: 150-151
- 30) Bakara: 85
- 31) Ahmed: 3/167
- 32) Mutaffifin: 29-30
- 33) Bakara: 257
- 34) Kanun koyma.
- 35) Mü'minûn: 115
- 36) En'am: 7, Yusuf: 40
- 37) A'raf: 54

- 38) Meryem: 64
- 39) En'am: 121
- 40) Nur: 4
- 41) Ahmed b. Hanbel: 1/238
- 42) Nur: 6
- 43) Casiye: 7-9
- 44) Maide: 44
- 45) En'am: 1
- 46) Hucurat: 11
- 47) Rum: 22
- 48) Mutaffifin: 29-33
- 49) Mutaffifin: 34-35
- 50) Bakara: 212
- 51) İbrahim: 1, 2, 3.
- 52) İslâm'a yeni ısınan kişi.
- 53) Yardım ve dostluk etmek, onları sevmek.
- 54) Muhammed: 7
- 55) Maide: 51
- 56) Maide: 51
- 57) Mumtehone: 8
- 58) Muhammed Sûresi: 1, 2, 3.
- 59) Muhammed Sûresi: 4
- 60) Müslim (50/80)
- 61) Kötülüğe engel olma.
- 62) Ahmed: 3/49, Müslim (49/78), Tirmizi: 2172, Ebu Davud: 1140, 4340, İbni Mace: 4013, Neseî: 5023.
- 63) Hadid: 20
- 64) İsra: 102
- 65) Neml: 14
- 66) En'am: 33
- 67) Buhari: 6865, Müslim: 95/155, Ebu Davud: 2644, Ahmed: 6/4-5.
- 68) Buhari: 6872, Müslim: 96/158-159, Ahmed: 5/200.
- 69) Tevbe: 115
- 70) Tevbe: 113, 114, 115
- 71) Ahmed: 1/214

72) Ahmed: 5/218, Tirmizi: 2180

73) Bunlardan hakkı bilen ve İslâm'ın mesajına vakıf olan kimselerle, bilgisizce her hususda fetva veren şeyhler yoluyla dini öğrenen kimseleri, birbirine karıştırmamak lazımdır. Bu şeyhler, teknolojik icadlara “kafir yapısı” diye karşı çıkıyorlar. Bu şeyhlerin telkiniyle İslâm'ı tanıyan kimseler onların tutarsız fetvaları ve inadları yüzünden şeriatın tatbikini istememektedirler. Onların bu isteksizlikleri, Allah katından gelen İslâm'a itiraz sayılmaz.

74) Bununla hakkı batıldan ayırt edici delil getirmeyi kastediyorum.

75) Babadan oğula zincirleme miras olarak devralmak.

76) Buhari (5827), Müslim (94/154), Ahmed (5/166).

77) Buhari (2475), Müslim (57/100-103), İbni Mâce (3936).

78) Nahl: 106-107

79) Müslim (149/235), İbni Mâce (4029), Ahmed b. Hanbel (5/384).

80) Ka'b b. Eşref, azılı İslâm düşmanı bir Yahudi idi. Rasûlullah (s.a.v.)'e çirkin şeylerle eza ve cefa ederdi. Sahabelerin, ırz ve eşlerine dil uzatıcı şiirler yazardı. Bedir savaşı olup, müslümanlar galip gelince Rasûlullah (s.a.v.) ile ahdini bozarak, Mekke'ye gitti ve Rasûlullah (s.a.v.) aleyhine müşrikleri kışkırtarak, onları bir araya getirdi. Sonra Rasûlullah (s.a.v.) O'nun Medine yakınlarındaki kalesine döndüğünün haberini alınca, öldürülmesi için, başında Muhammed b. Mesleme'nin bulunduğu bir seriyye gönderdi. Ka'b b. Eşref'i kandırabilmek amacıyla, dilediklerini söylemeleri için onlara izin verdi. Onlar, Ka'b'ı Rasûlullah (s.a.v.)'in arkadaşlığından sıkıldıklarına ikna ettiler. O'na sıkıntılarında ve fakirliklerinden şikayet ettiler. Silahlarını onun yanında rehin bırakma karşılığında, kendilerine yiyecek satmasını istediler. Bu şekilde onun güvenini kazandılar. Kalesinden Muhammed b. Mesleme ve arkadaşlarıyla beraber çıkıp, oradan uzaklaşınca onu öldürdüler.

81) Nuaym b. Mes'ud (r.a.) Gatafan kabilesinden bir adamdır. Hendek savaşında müşrikler, Medine'yi kuşattıkları esnada müslüman oldu. Rasûlullah (s.a.v.) O'na “Harb hiledir” buyurarak kafirleri-gücü yettiğince-yardımsız bırakmasını ondan istedi. Nuaym b. Mes'ud müşriklerle anlaşan ve Rasûlullah (s.a.v.) ile sözleşmelerini bozan Benikurayza Yahudileri'ne giderek, “Kureyş fırsat bulursa, müslümanlarla savaşacak; fakat bu fırsat ellerine geçmezse salimen beldelerine gidecekler ve sizi müslümanların karşısında tek bırakacaklar. Kureyş, adamlarından size rehin vermedikçe onlarla birlik olup, müslümanlara karşı savaşmayın” dedi. Sonra Kureyş'e giderek, “Müttefikiniz Benikurayza, Muhammed'le anlaşmayı bozduğuna pişman oldu. Bundan dolayı, adamlarınızdan rehin alarak, ona teslim etmek üzere, onunla yeniden anlaştı. Savaşta sizin aleyhinize onunla beraber olmaya söz verdi. Eğer sizden rehin isterlerse, onlara sakın adamlarınızı rehin vermeyin” dedi. Savaşı beklemeye uzayınca, müşrikler Yahudiler'den müslümanlara karşı birlikte saldırıya geçme talebinde bulundular. Buna karşılık Yahudiler de onlardan rehin istediler. Neticede iki grup birbirlerini, yardımsız bırakarak ayrıldılar. Allah'ı Teâlâ da müşriklerin üzerine, korkunç bir rüzgâr ve meleklerden bir ordu gönderdi. Rüzgâr çadırlarını çakıldığı yerden çöküp havada savuruyor, kalblerine de korku salıyordu. Bu şekilde hüsrana uğramış olarak, beldelerine döndüler. Savaşta müslümanların lehine sonuçlandı.

82) Nahl: 106

83) Ankebut: 10

84) Ankebut: 10-11

85) Yusuf: 21